

5-11 iulie 1995

MONICA LOVINESCU
François Furet
și deconstruirea
iluziei comuniste

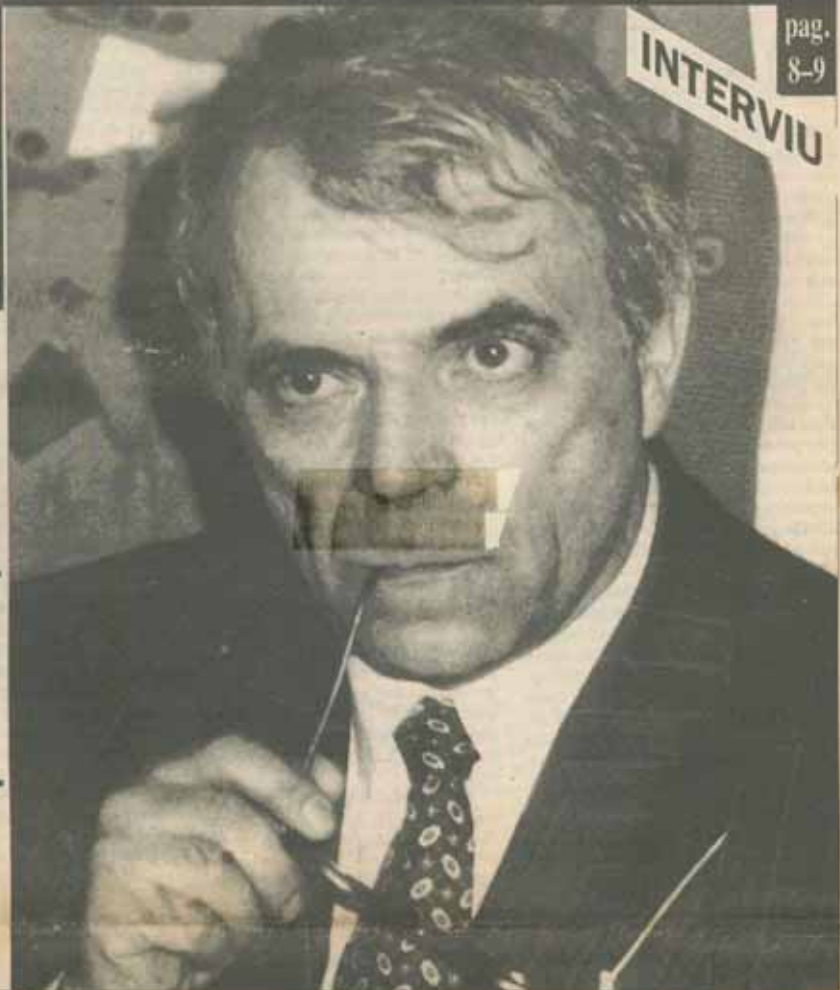
pag. 15

Impasul școlii
românești
de medicină - anchetă

pag. 12

EMIL HUREZEANU
Amintirea
lui Ceaușescu

pag. 5

Cu câteva zile în urmă, cunoscutul general Paul Cheler a făcut o declarație, reluată de Radio București, din care rețesea că România are o dotare militară suficientă pentru a face față oricăror situații, pe care, de altfel, nu le-a numit, și chiar pentru a mai pune o dată opinea acolo unde a mai pus-o de două ori în acest secol. Oricine poate decifra mesajul cum dorește, dar cred că nu mă înșel dacă înțeleg că generalul, care comandă Armata a IV-a „Transilvania“, a vrut să dea asigurări că România e destul de puternică încât să nu se teamă de ipotețicele amenințări din partea Ungariei. Afirmația e născută, evident, în cercurile PUNR, care, de altfel, au cerut în mod explicit demisia ministrului de Externe, acuzat că ar fi dispus să facă concesii revendicărilor maghiare. Nu ar fi prima dată când un militar face declarații aberante, care-i pun pe politicieni în cele mai penibile situații, dar nu e mai puțin adevărat că politica însăși are, teoretic, în rețeaua ei subterană de presupoziii soluția militară. Generalul Cheler nu a făcut decât să o dezvăluie. Cif de neadecvată și anacronică este ea în contextul politic actual nici măcar nu merită să discutăm. Dar ceea ce putem observa este că niciodată o asemenea declarație nu a fost făcută în legătură cu zona Răsăritului ex-sovietic, cu toate că și aici se puteau invoca precedente istorice. Chiar și în zona aceasta a unei gândiri născute în izolare, nimeni nu a imaginat reglarea contenciosului nos-

tru cu Rusia și Ucraina în termeni militari. Nu s-a găsit nici un general anacronic și himeric care să arate cu degetul amenințător către Răsărit. S-ar spune că la acest capitol rațiunea a fost mereu limpede și că doar întâmplător excesele afective au debordat numai în exprimarea raporturilor cu Ungaria. Și totuși, nu poate fi vorba de o simplă întâmplare.

Lăsând la o parte calculele strict militare, care ne-ar aduce chiar pe terenul gândirii aici incriminate, observăm că întreaga politică față de Răsă-

coși, care stau cu privirile îndreptate către Apus. Unanimitatea mediului politic românesc, atunci când se fac declarații prooccidentale de circumstanță și care nu presupun responsabilități imediate, se pulverizează imediat ce se pune problema unei poziții politice ferme față de pretențiile Moscovei. Comunicatul recent al Partidului Alianței Civice, care condamnă prudentele greu de înțeles ale oficialităților în dialogul cu Rusia, ne-a demonstrat că se poate vorbi și altfel, mai direct și mai ferm. Dar mai im-

portant pentru ce vrem să spunem este că dedesubtul limbajului diplomatic prudent și neexpresiv se manifestă în viața publică de la noi tot felul de îndrăzneții și agresivități, îndreptate, într-un fel sau altul, numai împotriva Occidentului. Nu putem să nu observăm că problema suveranității naționale a fost pusă de cercurile favorabile guvernării actuale numai în legătură cu o presupusă ofensivă occidentală. Conservatorii acuză imixtiunea instituțiilor financiare în problemele reformei economice, naționalității denunță complicitatea Occi-

dentului în susținerea revendicărilor maghiare, iar în cadrul Bisericii Ortodoxe o parte importantă a clerului ne avertizează asupra pericolului secularizării sau, dimpotrivă, a unor curente religioase venite tot din Occident. Iată cum se conjurează îngrijorarea față de o ofensivă occidentală pe toate planurile.

Nu putem ignora că există la noi și bine înrădăcinate sentimente antirusse, poate chiar în rîndul militarilor, dar care dobîndesc o exprimare foarte palidă. Dar aici se manifestă o diferență esențială, pe care ar trebui să o observe mai ales adversarii declarațiilor sau nedeclarațiilor ai Occidentului. Lumea apuseană ne propune o relație liberă, dezinhibată, care recomandă spiritul critic și care, paradoxal, permite până la un punct chiar și manifestarea comportamentelor antioccidentale. Așa e cu putință ca o declarație ca cea a generalului Cheler, și ca multe altele, să nu distrugă ireversibil efortul nostru de integrare europeană. În schimb, Rusia ne pretinde raporturi exclusive, de necondiționată fidelitate. Orice fisură poate duce la o răcire de durată. Guvernanții actuali au reținut numai avantajele și libertățile care decurg din colaborarea cu Occidentul și nu se grăbesc să sancționeze comportamentele acestora haotice ale unor cercuri politice și militare. Dar sînt convins că ar reacționa cu totul altfel și președintele, și Guvernul dacă un alt general Cheler ar amenința Moscova.

HORATIU PEPINE

Dacă generalul Cheler
ar amenința Moscova

rit purtată de grupurile politice care exercită astăzi puterea se caracterizează printr-o timiditate aproape umilă. În toate gesturile s-a vădit grija excesivă de a nu tulbura, de a nu contraria Puterea de la Moscova, chiar și atunci când nu aveam nimic de revendicat, decît libertatea opțiunii noastre europene. După vizita lui Șumeiko la București, oficialii noștri au dat impresia că doresc integrarea în structurile NATO, dar, dacă s-ar putea, numai cu acordul Moscovei. Evident, nu am înregistrat nici o reacție din partea naționaliștilor beli-

portant pentru ce vrem să spunem este că dedesubtul limbajului diplomatic prudent și neexpresiv se manifestă în viața publică de la noi tot felul de îndrăzneții și agresivități, îndreptate, într-un fel sau altul, numai împotriva Occidentului. Nu putem să nu observăm că problema suveranității naționale a fost pusă de cercurile favorabile guvernării actuale numai în legătură cu o presupusă ofensivă occidentală. Conservatorii acuză imixtiunea instituțiilor financiare în problemele reformei economice, naționalității denunță complicitatea Occi-

Stimată redacție „22”,

Zeitate a Empatiei, te chem! Apari!

Vreau să precizez la început că sînt o simplă membră UDMR, de formație chimist, avînd totodată calitatea de mamă a doi copii școlari. De ce această caracterizare? Veți vedea în ceea ce urmează.

Nu-mi scapă nici un număr din revista „22”, deci am avut plăcerea să urmăresc textele ce sînt subiectul replicii „Ce ne desparte”, din nr. 24 (14-20 iunie 1995) al revistei, semnată de domnul Vasile Popovici. (De altfel, în paranteză fie spus, ziua de joi este pentru mine sărbătoare: apare „22”)

Și acum, pe rînd. Fiind simplă membră UDMR, consider că prioritățile pentru mine și pentru majoritatea membrilor organizației sînt următoarele: să ai din ce trăi la un nivel acceptabil, după posibilitățile actuale ale țării ce-mi este și mie patrie; cultural: să-mi pot menține identitatea și să o pot transmite și urmașilor, ceea ce presupune în primul rînd instruire în limba maternă, la toate gradele - bineînțeles, cu însușirea la perfecție a limbii române (și nu numai, deoarece trăim în Europa; deci engleză, germană... etc.); autodeterminare (dacă vrei, libertate), ceea ce înseamnă românește să decid singură ce-mi este bine și ce nu și să nu-mi explice nimeni, oricine ar fi, că-mi este bine cînd nu e așa. Bineînțeles, luînd în considerare la maximum și faptul că nu trebuie să lezeze interesele celorlalți, alături de care trăiesc.

Domnul Vasile Popovici susține următoarele: „Șantajul internațional aparține în fraza mea (și în gîndirea mea, ca și în logica limbii române) exclusiv UDMR”.

Să luăm numai exemplul învățămîntului. Dar, înainte de asta, te chem zeitate a Empatiei, apari, coboară și cuprinde mintea domnului Popovici și a citorva milioane de oameni ai săi! Aveți copii? V-ar plăcea să li se impună cum, în ce limbă să învețe ei - începînd de la grădiniță? V-ar plăcea dacă li s-ar interzice să studieze și istoria propriului neam? V-ar plăcea să fie făcuți pe toate drumurile bozgori? Și întrebările ar putea curge la nesfîrșit. Dar mă opresc aici.

Legea învățămîntului. În Parlament s-au făcut toate demersurile necesare pentru a căpăta o formă accep-

tabilă și pentru noi. Majoritatea priorităților vitale au fost respinse - argumentele parlamentarilor noștri: floare la ureche. Rugămîntea primului-ministru al Ungariei către președintele tuturor cetățenilor acestei țări de a-și folosi instrumentele ce le are la îndemînă pentru a îmbunătăți legea respectivă - idem. Proiectul de lege, susținut de aproape 500.000 de semnături, înaintat Senatului, tot cu privire la Legea învățămîntului - idem. Nici măcar nu s-a luat în discuție, deus fiind de zece luni. Zeitate a Empatiei, te chem! Luminează mințile! Ce-ați face în locul UDMR? Ați aplauda? Sau v-ați resemnat? Au făcut tot ce se putea face în țară. Ce ne rămîne? Nesupunerea civică sau ajutorul forurilor internaționale. Asta se cheamă șantaj? Fie. Dar atunci îl califică pe cel ce etichetează în acest fel.

Cît despre dezavantajele instrucției în limba maternă, mărturisesc cu toată umilinta că am învățat într-o școală maghiară - și, Doamne iartă-mă!, încă într-una „șeparatistă” - am făcut majoritatea cursurilor universitare în limba maternă (în anii 70), dar pare-se că citesc și scriu bine în limba română. Chiar îmi pare bine că o cunosc, posedînd încă un instrument pentru a acumula cunoștințe altfel inaccesibile, deci argumentul că în astfel de tip de instruire nu cunoști suficient limba română este fals.

Și, din nou, zeitate a Empatiei, coboară încă un moment! Fii cu noi! Poate n-ar fi dăunător ca limba noastră, cea maghiară, să fie cunoscută cît de cît și de semenii noștri români. Cultura de asemenea. Atunci nu s-ar fi întîmplat un lucru cel puțin jenant. Domnul Horațiu Pepine, pe care, în trecut fie spus, îl stimesc mult și sînt de acord cu dînsul în marea majoritate a cazurilor, în articolul „Între politic și juridic” din același număr al revistei „22”, referindu-se la castelul din Clucea, scrie: „[...] cunoscut a fi castelul Goga (...) El aparținuse unei familii maghiare care optase pentru refugiu în Ungaria după primul război mondial (...)”. Întîmplarea face că acest castel a fost al soției poetului Ady Andre, întemeietorul liricii moderne maghiare, deci inclusiv al lui. Ady Andre este poate cel mai mare poet maghiar. Povestea de dragoste a nobilei Boncza Berta (Csinszka) și poet e legendară, Ady petrecînd poate

cele mai frumoase clipe din viața lui zbuciumată în acest castel. Sună puțin altfel decît fraza citată, nu? E perfect adevărat că după plecarea familiei Ady-Boncza castelul a fost cumpărat de Goga și s-au mai întîmplat multe acolo: niște convenții prin 1924, ceva cu învățămînt, autonomii, chestii din acestea mărunte, care, e adevărat, nu au nimic de-a face cu conținutul articolului incriminat mai sus.

Acum, atît. Rămîn a dumneavoastră sinceră admiratoare,

Pălinitz Éva

Pendulînd, cu o dezinvoltură suspectă, între o perplexitate abil regizată și o siguranță de sine, președintele real al tuturor românilor trece zimbitor printre suferințele noastre, ignorînd cu cinism temerile tot mai accentuate, generate de actuala deingroladă economică, social-politică și morală a țării. Executînd, cu diverse prilejuri, subtile pîruete frazeologice în jurul ideii de consens național, idee pe care - în fapt - o compromite cu bună știință, prin ghionțuri destabilizatoare administrate Opoziției sau prin reproșuri paterne adresate insistent unor compatrioți insensibili la altruismul cu care se sacrifică în folosul obștii, dl. Iliescu apelează, în continuare, la sprijinul sigur al vechilor săi tovarăși de drum și de idei. Găsindu-și adăpost sub umbrela ideologică larg cuprinzătoare a d-lui Iliescu, aceste epave ale comunismului în derivă se agăță cu disperare de funcții, acaparează în forță pîrghiile de decizie în sistemul economic, politic și financiar, în ideea că, astfel supraviețuind, vor putea dicta la fel ca înainte, în spiritul aceluiași utopii mutilante ale unui trecut nu prea îndepărtat, de care se delimitează doar de formă, pentru înrobirea celor slabi de înger.

Dar nu numai înfocații pedeserști și aliații lor din patruleterul roșu îl susțin pe dl. Iliescu. Trezindu-se brusce dintr-o letargie postrevoluțio-

„22” către cititori

Cerem scuze cititorilor noștri care au primit numărul 24 cu paginile intercalate defectuos. Ținem să precizăm că vina aparține exclusiv tipografiei.

„22”

Către abonații din străinătate

Deoarece n-am primit unele ecure trimise de dvs., vă rugăm să ne trimiteți la redacție o scrisoare, pe numele Gabrielei Adameșteanu sau al Rodicăi Palade, în care să ne precizați cînd ați trimis ecurele respectiv, suma și intervalul pentru care ați achitat astfel abonamentul.

„22”

nară ce-i părea predestinată, deloc imparțială noastră televiziune națională a trecut, cu o seninătate năucitoare, de la platitudinea cea mai descurajantă, care prezida pînă mai ieri emisiunile „Actualități”, la reflectarea amplă și însuflețită a tuturor demersurilor electorale (tot mai insistent) ale locatarului de la Cotroceni. Cu o lipsă de responsabilitate ce-și găsește echivalentul doar în oportunismul și obediința culpabilă a conducătorii sale, TVR alimentează copios apetiturile publicitare ale d-lui Iliescu, bombardîndu-ne aproape zilnic cu mesaje și informații despre existența agitată a președintelui nostru, mediatizîndu-i cu promptitudine și în detaliu toate aparițiile publice, toate vizitele de lucru (cîci, vă mai amintiți, „patria este cabinetul de lucru al președintelui”), precum și toate frazele memorabile rostite cu aceste „istorice” prilejuri. Mixînd pe inocența (sau ignoranța?) unei părți a populației, experții diversității naționale de la TVR încearcă, cu o dexteritate îndelung exercitată în această direcție, să acrediteze imaginea fustivă a unui Iliescu salvator al națiunii, garant infailibil al liniștii și al consensului.

Geo Galetaru, Dudeștii-Noi, jud. Timiș

PRECIZARE

Suplimentul *Întîlnirea scriitorilor români din întreaga lume*, Neptun, 5-10 iunie 1995, din „22” plus” nr. 17 - aparît în interiorul numărului 25 (279)/21-27 iunie a.c. al revistei noastre -, a fost sponsorizat de Bancorex și nu de Uniunea Scriitorilor, așa cum, dintr-o neînțelegere a redactorului Rodica Palade, s-a indicat.

Din SUMARUL numărului viitor

- Interviu săptămîinii: Petre Roman
- Sondaj de opinie: Sindicatele în criză - Pavel Câmpeanu
- Jean Yves Potel - Extinderea spre Est a Europei (I)
- Interviu Erika Törzsök, vicepreședinte pentru minoritatea maghiară care trăiește dincolo de granițele Ungariei

100.2 FM

Radio

BUCUREȘTI

Editura Two and two va publica în curînd:

GABRIELA ADAMEȘTEANU - Obsesia politicii (interviuri cu Regele Mihai, Corneliu Coposu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Gabriel Liiceanu, Nicolae Manolescu, Emil Constantinescu, Mihnea Berindei, Ioan Petru Culianu, Matei Călinescu, Virgil Nemoianu, Victor Babeș, Sorin Alexandrescu, Dorin Tudoran, Alexandru Paleologu etc.);

ANDREI CORNEA - Mașina de fabricat fantasmă (articol).

Cei care doresc să primească prin poștă una din aceste cărți (cu rambursarea cheltuielilor poștale), și care sînt gata să trimită înloc de acum suma necesară, vor beneficia de o reducere de 25% din partea Editurii Clavis.

Pentru cartea Gabrielei Adameșteanu, prima dintre cele două cărți care vor apărea, prețul, cu reducere, este de 3.000 lei și ei poate fi achitat sau direct, la sediul redacției, sau trimis, pînă la legalizarea schimbării numelui editurii, în contul editurii Two and Two (Vitoare Clavis) nr. 402302096427 Bankcoop, Filiala Piața Romană.

O dată cu trimiterea banilor în cont, donatorii sînt rugați să expedieze la redacția revistei „22”, pe numele Ligia Baboș, chitanța conform căreia banii au fost vărsați în cont, numele și adresa unde să li se expedieze cartea.

ILIE ȘERBĂNESCU

Care este strategia pentru UE

Alături de celelalte țări central, est și sud-europene, deocamdată asociate și aspirante la aderare, România a participat ca invitat la recenta reuniune la nivel înalt a Uniunii Europene (UE) de la Cannes. Întâlnirea a fost considerată ca una dintre cele de hotăr, pentru că a luat în discuție și a adoptat hotărâri în probleme de fond privind Uniunea Europeană de mâine, între care controversata monedă unică și delicata uniune politică ce ar presupune transferuri decizionale de la nivelul statelor membre la nivelul organizației ca atare, cu folosirea votului majoritar și nu a consensului. Este vorba de Uniunea Europeană de mâine în care vor ajunge eventual să intre actualii aspiranți. Dacă, desigur, vor fi în măsură să îndeplinească criteriile economice și politice indispensabile pentru a fi admise. Căci cu Uniunea Europeană de azi doar negociază aderarea, în timp ce pregătirea trebuie să-o facă, evident, pentru Uniunea Europeană de mâine.

România este pentru a doua oară invitată la o reuniune la nivel înalt a Uniunii Europene. Cea de la Essen de anul trecut a avut ca obiect principal de a se adopta Cartea Albă privind strategia de pregătire pentru aderare a țărilor asociate, un fel de ghid pe care acesta trebuie să-l aibă în vedere pentru a ajunge să realizeze condițiile cerute.

Dincolo de consensul politic

Președintele Iliescu a declarat că, în timp ce, la reuniunea la nivel înalt din 1994 de la Essen, Uniunea Europeană a adus în atenția României și a celorlalte țări asociate invitate strategia de pregătire pentru aderare, la recenta întâlnire la vîrf a Uniunii Europene de la Cannes, România s-a prezentat cu strategia sa națională destinată acestui scop, care a însoțit cererea oficială de aderare, ambele documente avînd, cum se spune, în spate declarația politică de susținere a partidelor din întreg spectrul parlamentar.

Această declarație politică de susținere a aderării - în ciuda rezervelor unora dintre semnatarii față de forma actuală în care se prezintă strategia națională de pregătire - este, practic, prima care exprimă că există, în principiu cel puțin, un subiect asupra căruia toate partidele reprezentate în Parlament se află pe aceeași lungime de undă.

Subiectul în discuție, aderarea la Uniunea Europeană, nu putea - ca obiectiv - oferi motive de controversă. Este însă de salutat atitudinea acelor partide din Opoziție care s-au făcut a trece cu vederea că demersul lor, întreprins cu foarte puțin timp în urmă în ideea servirii aceluși scop, nu fusese tratat cu aceeași lungime de undă. Subiectul în discuție, aderarea la Uniunea Europeană, nu putea - ca obiectiv - oferi motive de controversă. Este însă de salutat atitudinea acelor partide din Opoziție care s-au făcut a trece cu vederea că demersul lor, întreprins cu foarte puțin timp în urmă în ideea servirii aceluși scop, nu fusese tratat cu aceeași lungime de undă.

venției Democratice prin care se cerea guvernului să-și asume un program coerent și un calendar precis al integrării României în structurile euro-atlantice. Prin respingerea motiunii s-a evitat implicarea guvernului într-un calendar de angajamente, acestea fiind înlocuite cu declarații ale Parlamentului care să exprime doar voința politică într-o atare direcție.

Prinsă la mijloc, Opoziția nu putea să refuze semnarea unei declarații comune de susținere a aderării la Uniunea Europeană. Nu numai pentru că acesta îi și este obiectivul pe care și-l prezintă ca prioritar, dar și pentru a nu risca să repete situația cînd, din cauza unor circumstanțe specifice, s-a aflat în tabăra lui „nu” atît în privința Acordului cu FMI, cit și a programului de privatizare.

Dincolo de sloganul politic

De altfel, partidele din Opoziție, ca și cele aflate la guvernare, dacă împărtășesc obiectivul aderării la Uniunea Europeană, nici nu aveau de fapt ce să spună - nici laudativ, nici critic - la adresa „Strategiei naționale” elaborate în vederea aderării, pe care liderii partidelor politice erau chemați de asemenea să o susțină, căci achița acesteia urma să însoțească cererea oficială de aderare. Pentru că, de fapt, așa-numita strategie națională, elaborată pînă acum, nu constituie altceva decît o însușire de obiective - altfel în mod expres solicitate României de către însăși Uniunea Europeană -, prevăzînd în plus doar angajamentul de armonizare a legislației românești cu cea a Uniunii Europene, în conformitate cu calendarul prescris de aceasta din urmă. Este vorba de două etape: 1995-1996 pentru reglementările legislative considerate prioritare și 1997-1999 pentru restul

reglementărilor.

În forma actuală, strategia nu precizează ceea ce România urmează să facă în mod concret în economie pentru aderarea la Uniunea Europeană. Nu se știe dacă stabilirea unui asemenea lucru era sau nu în sarcina comisiei special constituite pentru elaborarea strategiei, dar aceasta nu a făcut altceva decît să lase în urma ei un inventar de date și de proiecte specifice pe sectoare, în viziunea responsabililor actuali ai acestora, în vederea aderării. În cele mai multe cazuri, restructurările prevăzute, îndeosebi în domeniul economic, sînt plasate într-un context mai degrabă ideal (cu aport masiv, din surse nespecificate însă, de mijloace financiare) decît în cel concret existent, iar între abordările sectoriale nu există, practic, nici o corelare. În plus, asupra unor probleme nu este vorba decît de studii și nicidecum de programe în adevăratul sens al cuvîntului.

Pe baza acestor date și proiecte, se vizează elaborarea unei Cărți Albe a aderării, abia aceasta urmînd să contureze, într-o concepție coerentă și corelată, ajustările pe care România le are propriu-zis în vederea pentru aderare.

Nu se știe însă dacă Opoziția va mai fi chemată să participe la creionarea și definitivarea acestei cărți albe, după cum nu există deocamdată nici un indiciu asupra intențiilor reale ale autorităților actuale în privința aderării. Pentru că numai restructurările din economie - care nu sînt nicidecum specificate sau măcar conturate în strategie - pot vorbi despre șansele integrării. Iar afirmația din strategie că la orizontul anului 2000 se vor asigura condițiile de bază în vederea aderării constituie, evident, doar un slogan politic.

PARLAMENT • PARLAMENT • PARLAMENT •

Parlamentul a amînat constituirea Consiliului de Administrație al TVR

Joi 29 iunie, s-a încheiat sesiunea parlamentară de vară. Înainte de a părăsi, pentru două luni, clădirea Parlamentului, senatorii și deputații au votat candidații pentru Consiliile de Administrație ale Televiziunii și Radiodifuziunii.

Consiliul Radioului a fost completat prin validarea candidaturii d-ilor Alexandru (Ducu) Bertzi (propus de PL '93), Valentin Negru (PD) și Gheorghe Verman (Radio). În schimb, pentru Televiziune, din cei 7 candidați propuși, au fost admiși doar 4: Neculai Constantin Munteanu (propus de SLRTV), care a și întrunit, de altfel, cel mai mare număr de voturi (280 din 388), Alexandru Mironov (propus de Președinție), Stere Gulea (PAC) și Gálfalvi Zolt (UDMR). Ion Caramitru (susținut de PNTCD), Radu F. Alexandru (PD) și Mircea Hamza (PRM) nu au întrunit numărul necesar de voturi pentru validare. Și cum Gabriel Liiceanu fusese respins de comisiile de cultură ale celor două Camere, constituirea noului Consiliu de Administrație al TVR s-a amînat pentru toamnă, cînd se va relua procedura de votare în comisii și apoi în plen.

Tot joi urma să fie dezbătut raportul Comisiei „Apartamentul” - comisie ce a anchetat modul de repartizare a locuințelor la Guvern, Parlament și Președinție. Or, joi este, de obicei, zi scurtă pentru activitatea parlamentară și, în plus, era ultima zi de sesiune. După ce au pierdut două ore din ședință discutînd chestiuni minore, Marin Lungu (PSM), susținut de Oliviu Gherman, a propus amînarea dezbaterii raportului pentru sesiunea din toamnă, pe motiv că parlamentarii din provincie și-au cumpărat deja biletele de avion și că după prînz nu va mai fi prezent aproape nimeni la discuții. Nicolae Drăghiea a ripostat, arătînd că amînarea raportului a fost plînușă de persoane acuzate în raport, care doăresc mușamalizarea afacerii „Apartamentul”.

Parlamentul a adoptat Legea învățămîntului

Miercuri 28 iunie, Camerele reunite ale Parlamentului adoptau două legi importante: Legea învățămîntului și cea a caselor naționalizate.

Cu o zi înainte, Senatul adoptase raportul de mediere la proiectul Legii învățămîntului. La capitolul referitor la învățămîntul în limba minorităților naționale, senatorii au respins formula raportului de mediere, optînd, la presiunea PUNR, pentru textul Senatului, mult mai restrictiv decît cel al Camerei Deputaților, preluat în raportul de mediere. UDMR a părăsit dezbaterile, senatorii maghiari susținînd că au fost trădați de PDSR, care a cedat presiunilor PUNR. Miercuri, în ședința comună, Camera Deputaților și Senatul au adoptat, în absența grupurilor parlamentare ale UDMR, proiectul Legii învățămîntului. La majoritatea textelor aflate în divergență a fost preferată varianta Senatului. Deși mult mai restrictiv în privința învățămîntului în limba minorităților, textul Senatului a fost votat și de majoritatea deputaților Opoziției (PD, PNTCD, PAC).

Astfel, minoritățile naționale au pierdut, practic, dreptul la universități cu predare în limba maghiară. Ele au dreptul doar la grupe, clase, secții sau școli cu predare în limba minorităților, la cerere. Limba și literatura română se va preda numai în învățămîntul primar, după programe și manuale școlare elaborate în mod special pentru minoritatea respectivă. În învățămîntul gimnazial și liceal, această materie va fi predată după manuale identice cu cele de la clasele cu predare în limba română.

În învățămîntul de stat, profesional, liceal tehnic, economic, administrativ, agricol, ca și în învățămîntul postliceal, pregătirea de specialitate se va face numai în limba română, asigurîndu-se, în funcție de posibilități, însușirea terminologiei și în limba maternă.

În aceeași zi, UDMR declanșea stringerea de semnături pentru a sesiza Curtea Constituțională, pe motiv că legea încalcă articolele 4 și 16 din Constituție (care stipulează egalitatea cetățenilor în fața legii) și articolul 32, care asigură dreptul egal la învățătură al tuturor cetățenilor. Mai mult, sus-

țin parlamentarii UDMR, legea, așa cum a rezultat după mediere, încalcă și prevederi ale unor convenții și tratate internaționale ratificate de România.

Pentru a nu se lăsa mai prejos, PUNR a anunțat și el că va sesiza Curtea Constituțională, pentru că legea depășește cu mult drepturile la învățămînt garantate prin Constituție. Ba chiar, spunea Ioan Gavra, capitolul referitor la minoritățile naționale depășește și standardele internaționale în domeniu.

Fosta și actuala nomenclatură se vor improprietări în condiții extrem de avantajoase

La numai 3 voturi diferență, marți 27 iunie, Camera Deputaților respingea raportul de mediere la Legea caselor naționalizate.

Deși PDSR declarase mobilizarea generală, interzicîndu-le pînă și delegaților săi la Consiliul European să plece la Strasbourg, raportul a căzut la vot tocmai din cauza absențelor deputaților principalului partid de guvernămînt, la care s-a adăugat, ce-i drept, și lipsa celor 7 voturi de la PD, decizie pentru adoptarea proiectului în Camera Deputaților cu cîteva săptămîni în urmă. Miercuri însă, PDSR își lua revanșa: În plenul Camerelor reunite, raportul de mediere era adoptat cu 248 de voturi pentru (față de 243 necesare) și 153 contra. Textul rezultat în urma votului celor două Camere la articolul 10 - privind exceptarea de la vînzare a unor imobile - este mai prost și decît varianta Senatului, și decît cea a Camerei inferioare.

Senatul exceptase de la vînzare imobilele de lux, iar Camera Deputaților, mai generoasă cu chiriașii, permitea vînzarea acestora, dar la prețuri majore. Ambele variante au fost respinse, cea a Senatului - de majoritari (interesați în cumpărarea vilelor), cea a Camerei - de Opoziție. Prin urmare, actualii chiriași ai vilelor naționalizate - fosta și actuala nomenclatură (și printr-aceștia trebuie amintiți Marțian Dan, Petre Ninosu, Mihai Tînjăla - toți trei deputați -, Virgil Măgureanu, Gelu Voican Voiculescu) vor putea să-și cumpere locuințele la prețuri de nimic. Mai mult, ei vor beneficia și de facilități precum plata în rate, eşalonată pe 15 ani, cu o dobîndă reprezentînd jumătate din dobîndă

EMIL HUREZEANU

Amintirea lui Ceaușescu

Recent, un post de televiziune independent și-a surprins telespectatorii cu o vibrantă mărturie pro-Ceaușescu. Ceaușescu continuă să însoțească imaginarii românești. Aniversările zilei sale de naștere și de execuție se transformă în prilejuri semipublice, foștii săi prim-secretari sînt sfătuitoarii noilor partide socialiste, foștii săi securiști și diplomați s-au machiat în diplomați și cerești. Lumea ceaușistă și mentalitatea ceaușismului au supraviețuit cuplului Ceaușescu și chiar s-au transformat, în direcția democratizării: tot mai mulți ceaușisti și ceaușei au împințit cîmpul public și al economiei de piață, directorii combinatei ceaușiste s-au reciclat în directoratul tranziției, în ceea ce, inspirat, Andrei Cornea numea în „22” **directocrația** – clasa conducătoare a postcomunismului carpato-dunărean. Au trecut cinci ani de la dispariția lui Ceaușescu și, ca unul care l-am însoțit public, de la microfonul Europei Libere, zi de zi, ultimii aproape 10 ani, amintirea lui și a epocii sale îmi dă mult de gîndit. Cred că Ceaușescu și ceaușismul sînt un fenomen româ-

nes, foarte complex, cu rădăcini nu doar în comunism și marxism-leninism-stalinism, ci și în istoria românilor. Personajul n-a fost întotdeauna diavolul a cărui dispariție fusese anunțată la 23 decembrie, atît de puțin creștin și deloc științific, cu „O, ce veste minunată”. N. Ceaușescu a adus multă nefericire – și pentru multă vreme – României, dar nici personajul și nici epoca sa n-au fost de la început și mereu nume asociate nenorocirii. Nu cred însă că Ștefan Andrei, Adrian Păunescu sau Ilie Verdeț trebuie să ni-l țină treaz pe Ceaușescu. El trebuie să devină obiectul de studiu al politologilor și al noilor generații, cu planșe și disecții ale țesutului socio-politic ceaușist, ca la medicină. Numai așa „epoca glorioasă” va fi și exorcizată și depășită, dar nu în uitare, nostalgie sau blesteme, ci în cunoștință de cauză, ca să repet titlul acelei excelente culegeri de articole politice ale lui I. Negoiteșcu, apărută la editura Dacia din Cluj, în 1990.

Despre un Ceaușescu puțin altfel decît l-am cunoscut noi vorbește, de exemplu, Mihail Gorbaciov în Aminti-

riile sale, publicate recent la editura Siedler din Berlin. Amintiri care apar pentru prima oară în Germania, urmînd să fie publicate și în Rusia. O carte impresionantă, 1.210 pagini, istoria unei epoci care chiar că a zguduit lumea: anii '80, după moartea lui Brejnev, cu interludiul Andropov – instrumental pentru începutul schimbării –, Cernenko și anii Gorbaciov. Noua fază a destinderii, sfîrșitul comunismului, revoluțiile de catifea sau sînge din Europa Răsăriteană și apoi, pînă în 1992, chiar etapa finală – prăbușirea URSS și a lui Gorbaciov însuși. Gorbaciov se ocupă de Ceaușescu într-un capitol aparte – aproape 30 de pagini –, intitulat N. Ceaușescu – Prăbușirea unui dictator, după Kádár, Jaruzelski și Jivkov și înainte de Honecker și Fidel Castro, fiecare cu capitolul lui. Gorbaciov, spuneam, l-a cunoscut altfel pe Ceaușescu decît majoritatea zdrobitoare a românilor – Elena și familia, Ștefan Andrei. Securitatea și Păunescu, inclusiv. În fața liderului de partid și de stat de la Moscova, N. Ceaușescu nu putea apărea în postura unui erou, a unui semizeu. Întîlnim în aceste pagini îndeosebi un Ceaușescu trecînd de la supunere la o oarecare aroganță și postura de dascăl al comunismului, de la linguire la cîrteală și complicități de ariergardă cu Honecker. Un Ceaușescu care știa și să strige la Gorbaciov – a-a întîmplat la București în mai 1987 –, care știa să-și pună singur piedică, pentru ca operatorii de televiziune să rețină imaginea lui Gorbaciov care-l ajută să se ridice și care-i dă atenție – se întîmpla în Ungaria –, un Ceaușescu

care-i pune în toată una zile călduroase pe liderul de la Kremlin și pe Raisa în fața unui cămin, la fel cum văzuse el că face și Reagan la Casa Albă. Un Ceaușescu ale cărui trucuri ieftine sau complicate, încăpătînări și angosse sînt surprinse de fiecare dată de Mihail Gorbaciov cu dispreț mai mult decît milă. În decembrie 1989, cei doi se văd pentru ultima oară la Moscova. Căzuse Jakes, căzuse Jivkov, căzuse Honecker și, vorba aceea, nici Ceaușescu nu se simțea prea bine. Ceaușescu îl urmărea cu atenție încordată pe Gorbaciov. I-a cerut la un moment dat o întîlnire la virf a liderilor comunisti, pentru salvarea comunismului. Gorbaciov îi aduce aminte că nici Jakes, nici Honecker n-au fost împiedicați să-și salveze bostănăria, dar n-au vrut sau n-au mai putut. Toată ziua, Ceaușescu a rămas încruntat și n-a reușit să vorbească normal, biblîndu-se, ca de fiecare dată, îngrozitor. La sfîrșitul ultimei sale întîlniri cu liderii comunisti, la Moscova, Ceaușescu a întrebă bruscă: „Vă place vinătoarea?”. Două săptămîni mai tîrziu – scrie Gorbaciov – a avut loc sfîrșitul tragic al ceaușismului și al Ceaușeștilor.

Amintirile lui Gorbaciov despre Ceaușescu vorbește însă și de împotrivirea ocazională a dictatorului de la București la cursul Moscovei. „Relațiile noastre cu acest stat au fost complicate încă de la început și au devenit și mai complicate după 1968” – scrie Gorbaciov. Să sperăm că aceste relații n-au devenit mai puțin complicate după 1989.

PARLAMENT

da de referință a BNR. În schimb, despăgubirile acordate foștilor proprietari nu vor depăși 38 milioane lei, indiferent de numărul caselor ce le-au fost luate. Singurele imobile exceptate de la vînzare sînt cele cu dotări speciale (cramă, piscină, saună).

Coaliția majoritară a eliminat și articolul care prevede că veteranii și văduvele de război redevin proprietarii apartamentelor de care au fost deposedați.

Opoziția a anunțat că va sesiza Curtea Constituțională în legătură cu neconstituționalitatea acestor legi care încaică grav dreptul la proprietate garantat prin legea fundamentală.

Comisia de control asupra SRI anchetează cazul reporterilor urmăriti de ofițerii acestei instituții

Comisia parlamentară de control asupra SRI a vizionat, luni 3 iulie, casetă înregistrată de cei doi ofițeri SRI în fața terasei „Anda”. Virgil Măgureanu a negat din nou în fața Comisiei că angajații săi i-ar fi urmărit pe cei doi reporteri – Tana Ardeleanu (Zina) și George Scutaru (Mediafax). El a mai spus că Igor Botnarciuc nu există și că SRI nu ia în serios acuzațiile lansate de ziarul Zina la adresa președintelui Iliescu. „Dacă se va dovedi că pe terasă „Anda” erau filiați cei doi ziaristi și că SRI acționează ca o poliție politică, voi demisiona”, a mai afirmat directorul SRI. La rîndul său, Vasile Văcaru, președintele Comisiei, a precizat că pe casetă se văd mai multe persoane, nu numai cei doi ziaristi.

RALUCA STROE-BRUMARIU

UDMR împotriva Legii Învățămîntului

Consiliul Reprezentanților UDMR, întrunit la Tîrgu-Mureș pe data de 1 iulie 1995, a adoptat un apel adresat președintelui Iliescu, guvernului României și Ungariei, forțelor democratice și opiniei publice românești, precum și forurilor internaționale.

Reprezentanții UDMR protestează împotriva Legii învățămîntului, adoptată recent, care, în opinia lor, reprezintă un „genocid cultural” și dovedește alunecarea conducerii țării în direcția extremismului naționalist.

Reproducem fragmente din textul apelului.

(...) De peste 75 de ani guvernele României încearcă să desființeze comunitatea națională maghiară din România prin cele mai variate mijloace ale asimilării forțate și această strădanie nu a conținut nici după 1989, dimpotrivă, forțele extremiste, xenofobe, antimaghiare, reprezentante ale acestui curs, se manifestă tot mai fățiș. Ațîțarea antimaghiară, instigările fasciste sînt acceptate în Parlamentul României și, din păcate, și politicienii români care militează pentru o democrație reală asistă neputincioși la alunecarea tot mai primejdioasă a conducerii țării în direcția extremismului naționalist.

Cea mai recentă și mai gravă dovadă a intenției genocidului cultural și a realizării sale treptate o constituie Legea învățămîntului, adoptată recent de Parlament, lege care va deveni în perioada următoare instrumentul eficient al distrugerii învățămîntului în limba maternă, conținutul și revigorînd mijloacele utilizate de dictatura comunistă de dinainte de 1989. Această lege este, fără echivoc, mai discriminatorie, mai antimaghiară și mai antiminoritară decît legile și reglementările similare ale regimului ceaușist. (...)

Uniunea Democrată Maghiară din România nu poate accepta această lege care ignoră voința minorităților naționale din România. Nu am primit răspuns nici la inițiativa noastră legislativă, sprijinită prin semnături de o jumătate de milion de cetățeni români de naționalitate maghiară, prezentată în urmă cu două luni, nici la solicitarea noastră repetată de a purta un dialog cu reprezentanții guvernului despre problemele învățămîntului.

Nu se pot lua decizii privitoare la soarta unor comunități minoritare, aflate în situație specifică, fără consultarea lor și fără a se ține seama de opiniile lor, iar cele întimplat dovedesc fără echivoc că numai prin asigurarea atribuțiilor decizionale proprii, prin garantarea unei autonomii cât mai largi este posibilă evitarea genocidului cultural mascat sau deschis.

Legea învățămîntului votată recent este în contradicție cu Constituția și cu acordurile internaționale semnate de România.

Chemăm maghiarii din România ca în perioada ce urmează să protesteze cît mai uniți, solidar, în unanimitate, împotriva ciurțirii învățămîntului nostru în limba maternă.

Adresăm un apel Președintelui României, Guvernului, forțelor politice responsabile, să-și revizuiască poziția de pînă acum și să nu permită ca țara să devină pradă forțelor naționaliste extremiste într-un moment în care interesul economic și politic al întregii societăți din România reclamă integrarea grăbnică în structurile europene.

Chemăm opoziția democratică română să nu cedeze în fața retoricii naționaliste și să încerce să împiedice rușerea României de Europa aflată în plin proces de unire.

Facem apel la opinia publică românească să nu se lase înșelată de propaganda mincinoasă care îi prezintă pe maghiari ca dușmani, fiindcă noi vrem să ne împlinim soarta aici, în România, împreună cu românii.

Apelăm la Guvernul Ungariei să ne sprijine țelurile și să-și ridice glasul în toate forurile europene împotriva asupririi care ne apasă.

Adresăm un apel Consiliului Europei, Uniunii Europene, OSCE și ONU să nu permită înveninarea situației, să nu permită ca ațîțarea fascistă, ura naționalistă să devină dominantă în această regiune, creînd noi situații conflictuale, periclitînd securitatea și stabilitatea Europei.

Chemăm guvernele Europei și ale lumii să ne ajute să împiedicăm desființarea învățămîntului și culturii noastre, marginalizarea și dispariția din România, din Transilvania a unei comunități maghiare cu un trecut important și o cultură puternică.

Ce s-a întâmplat la Cimitirul Evreiesc din Șoseaua Giurgiului nr. 162

Vineri 23 Iunie, presa românească a informat opinia publică despre un caz de profanare de morminte la Cimitirul Evreiesc din Șoseaua Giurgiului nr. 162. Circa 80 de pietre funerare fuseseră răsturnate. În urma anchetei efectuate de Poliție au fost descoperiți 13 minori de la Școala generală nr. 134 (afiată în apropierea cimitirului) care obișnuiau să se joace printre morminte. Concluzia Poliției a fost că unele pietre tombale erau prăbușite datorită paraginii în care se afla cea parte a cimitirului și că altele fuseseră dărâmate de copii în joaca lor. Federația Comunităților Evreiești din România nu a fost de acord cu rezolvarea propusă de Poliție.

În speranța gășirii unei explicații cu privire la evenimentul respectiv, publicăm în cele ce urmează recenta declarație a Federației Comunităților Evreiești din România și un interviu cu lt. Bădoi Simion de la Secția 18 Poliție, unitate care s-a ocupat cu anchetarea cazului.

Declarație

Consiliul de Conducere al Federației Comunităților Evreiești din România întrunit în ședință specială în ziua de 29.06.1995 pentru a analiza datele privind profanarea unor monumente funerare în cimitirul evreiesc din București, Șoseaua Giurgiului nr. 162, exprimă profunda indignare și îngrijorare a populației evreiești față de astfel de acte de agresivitate barbară, rezultat și al unor incitări antisemite care, din păcate, își găsesc adăpost în unele publicații din România.

Consiliul de Conducere al Federației Comunităților Evreiești din România a luat act de faptul că, de îndată ce s-au cunoscut efectele profanării, au fost sesizate în scris organele competente, respectiv Parchetul General, Inspectoratul General al Poliției, Secretariatul de Stat pentru Culte precum și secția 18 Poliție pe raza căreia se află cimitirul. În aceste circumstanțe este de neînțeles cum unele ziare s-au grăbit să nege producerea acestor fapte fără ca măcar în prealabil să fi cerut informații de la Federația Comunităților Evreiești din România.

Consiliul de conducere apreciază că ar fi fost util ca atunci când s-a aflat despre acțiunea de profanare, să se fi dat un comunicat prin care să fie informată corect mass-media. Sesizarea numai a organelor competente de îndată ce s-a luat act de cele întâmplate s-a bazat însă pe deplina încredere în profesionalismul și onestitatea acestora; sintem, de aceea, surprinși când aceste acțiuni de profanare se minimalizează prin invocarea „Jocu-

rilor nevinovate” ale unui grup de copii între 9-15 ani. Fără a exclude o astfel de împrejurare este greu de crezut că după primele pietre funerare doborâte și sparte acești copii și-au continuat „joaca” până la dărâmarea a mai multor zeci de pietre funerare. În plus se pune întrebarea dacă tot din joacă fragmente grele din pietrele funerare au fost aduse pe unele alei principale, dacă tot din joacă s-au făcut inscripții, chiar dacă nu antisemite, pe unele fragmente de piatră. La aceste întrebări organele de poliție nu au dat încă răspunsuri convingătoare. De asemeni nu se fac referiri la profanarea camerei mortuare și spargerea birourilor administrației cimitirului petrecute în noaptea de 23 spre 24 Iunie când au fost lăsate urme vizibile, inclusiv amprenta unor tălpi de încălțăminte de cauciuc.

Fără a lega cele două cazuri, nu putem ignora producerea lor succesivă.

Este de reținut că astfel de fapte condamnable, chiar dacă ar fi să admitem că nu au exprimat sentimente antisemite, au un caracter penal prevăzut și sancționat de codul penal în vigoare.

Reafirmându-și încrederea în profesionalismul și onestitatea autorităților de stat abilitate să cerceteze și să sancționeze, potrivit legii, profanarea de morminte, monumente funerare, Consiliul de conducere așteaptă cu pacientă măsurile ce se impun pentru a liniști și înlătura motivele de îngrijorare și indignare a populației evreiești și pentru a se evita distorsionarea imaginii României în lumea civilizată.

Federația Comunităților Evreiești din România

Concluziile Poliției

Vă rog să emunați poziția Poliției față de evenimentul de la Cimitirul Evreiesc de Șoseaua Giurgiului nr. 162.

Cimitirul respectiv face parte dintr-un cimitir mai mare, locul unde s-au produs evenimentele fiind în cimitirul vechi. Dintr-o observație generală, se poate constata că cimitirul nu a mai fost îngrijit de foarte multă vreme (vegetația a învăluit aproape în totalitate mormintele); de altfel, în acest loc nu au mai fost înmormintări de foarte mult timp. De asemenea, gardul împrejmuitor al cimitirului este în mare parte deteriorat, făcându-se cu ușurință accesul din exterior și interior. În plus, cimitirul nu este asigurat cu pază proprie. O parte a gardului cimitirului îl desparte pe acesta de curtea Școlii generale nr. 134, din care cauză există o mare afuență de copii în locul respectiv. În zonă nu sînt terenuri de joacă, motiv pentru care copiii în repetate rânduri escaladează gardul, pătrunzînd în incinta cimitirului, pentru a se juca sau

găsi-o spartă lângă un mormînt, după care el a tras bucată cu bucată, tirîndu-le pe una din alei, fără să existe motivația de furt.

Tot din verificările efectuate de către Poliție, care au avut în vedere declarațiile copiilor și experimentele judiciare („experimente judiciare” însemnînd un fel de reconstituire, în care unul-doi copii au fost puși să miște o piatră de mormînt), a rezultat faptul că aceștia, aflîndu-se în cimitir cu scopul arătat mai sus, alergau printre morminte și din greșeală loveau sau se sprijineau de pietrele funerare, iar unele dintre acestea, care nu erau fixate bine, cădeau la pămînt; în cădere, acestea loveau la rîndul lor și altele - pe care le spărgeau.

Copiii de care vorbim au o vîrstă cuprinsă între 8 și 15 ani și sînt elevi la Școala generală nr. 134.

Despre inscripțiile găsite pe unele pietre ce aveți de spus?

În primul rînd a fost găsită numai o singură inscripție, pe placa ce reprezenta o carte deschisă (placa găsită pe una din alei). În legătură cu aceasta

- după cum au declarat - pentru a mîncă diverse fructe care se găseau acolo. Trebuie avut în vedere și că zona în care este situat cimitirul face parte din cartierul Ferentari.

Totuși, cum vă explicați faptul că dintr-o joacă au fost dărâmate mai multe zeci de pietre funerare?

Din verificările făcute de către Poliție a rezultat faptul că în partea veche a Cimitirului Evreiesc mai multe pietre funerare sînt căzute la pămînt și sparte. De reținut ar fi că ele nu au fost mutate din locul respectiv, ci doar răsturnate, lucru care nu este prea greu de realizat, avîndu-se în vedere modul instabil de fixare a lor. Tot din verificările efectuate la fața locului a rezultat că unele pietre fuseseră răsturnate cu mult timp înainte, fapt dovedit și de vegetația crescută din abundență peste ele.

Dar eu am înțeles că unele pietre au fost chiar mutate și aduse pe aleile principale.

Nu este adevărat faptul că pietrele funerare au fost tirite pe aleile principale, este cazul doar al unei plăci de 60x60 cm, ce reprezenta o carte deschisă și care a fost găsită spartă în patru pe una din alei (fiecare bucată cîntărea aproximativ 7-8 kg). Cu privire la mutarea acestei plăci, unul dintre copii a declarat că a

ta (respectiv: „ATENȚIE PUICĂ 1995 4 Iunie”), considerăm că nu reprezintă nici un fel de act cu caracter antisemit, ci mai degrabă o inscripție care poate fi găsită în orice alt loc public sau mai puțin public.

La ce concluzii ați ajuns în legătură cu profanarea camerei mortuare și spargerea birourilor administrației cimitirului din noaptea de 23-24 Iunie?

Camera mortuară care a fost spartă este o încăpere simplă, nemobilată, unde se depune decedatul înaintea înhumării. De reținut este faptul că atunci când decedații sînt depuși în camera respectivă, ei nu sînt împodobiți cu haine sau cu obiecte de valoare. De asemenea, camera administrației este dotată doar cu un birou și un dulap, fără să existe în interior bunuri de valoare, dovadă fiind faptul că în urma spargerii săvîrșite au dispărut cîteva perechi de mînuși de protecție folosite de constructori și niște haine de lucru.

În final, ce măsuri s-au luat?

Nu Poliția este cea care ia măsurile. Poliția a făcut verificările necesare în legătură cu dinamica faptelor, urmînd să trimită dosarul la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 5, pentru ca aceasta să dispună măsurile legale.

Moldova la răscruce

Ultimele zece zile au însemnat mult pentru Republica Moldova. Ministrul Apărării rus Graciov a vizitat Chișinăul, unde s-a întâlnit cu președintele Snegur, cu ministrul Apărării Creangă și a discutat pe larg dosarul spinos al procesului de retragere a Armatei a 14-a din provincia separatistă Transnistria. Președintele Snegur însuși, după ce și-a părăsit propriul partid (Partidul Democrat Agrar), în urma unor conflicte deschise de putere, pornind de la un anumit stil prezidențial intrat în coliziune de competențe cu Legislativul, a vizitat el însuși Moscova, unde a avut, la Kremlin, discuții cu președintele rus Elțin. O atmosferă tovarășească, la fel de mohorâtă și, poate, la fel de înșelătoare, văzută la televizor, ca pe vremea lui Brejnev. La 27 iunie, în sfârșit, Adunarea Parlamentară a Consiliului European a adoptat în unanimitate cererea de aderare a Republicii Moldova, care devine astfel prima fostă republică sovietică integrată în CSI membru deplin în Consiliul European. În jurul, dar și în subtextul acestor evenimente se țese o întreagă problematică, de maximă importanță și pentru Republica Moldova, dar și pentru România, cel mai important și mai apropiat - dacă se poate spune așa - vecin occidental. Iată de ce cred că trebuie să ne oprim, în sfârșitul unei astfel de săptămâni, cu mai multă atenție asupra evoluțiilor menționate. Să vedem, mai întâi, ce se întâmplă, de fapt, cu renumita Armată a 14-a? Cu trei săptămâni în urmă, generalul Aleksandr Lebed demisiona din funcția de comandant al Armatei. O demisie neîntimplătoare. Lebed a fost încă de la venirea sa la Tiraspol, în vara anului 1992, partizanul menținerii și fortificării unui avanpost militar rusesc în Republica Moldova. Armata a 14-a fusese inițial destinată să intervină într-un conflict cu NATO în Balcani. După prăbușirea Uniunii Sovietice și apariția tensiunilor din Transnistria, unde forțe politice comuniste, ruso-

fone, s-au separat de republica independentă Moldova, rolul Armatei a 14-a s-a transformat dintr-unul militar într-unul politic. Forțele armate ruse au contribuit la pacificarea din 1992, în Transnistria, arborând o falsă neutralitate față de beligeranți - rusofoni postcomuniști ai lui Smirnov și forțele loialiste ale Chișinăului. Nimeni nu s-a lăsat însă înșelat, în Republica Moldova, în România, în Ucraina și în comunitatea euro-atlantică, asupra rolului de garant al unei ordini hegemonice rusești asumate de Armata a 14-a. Tratatul dificil al dus, în octombrie 1994, la decizia retragerii Armatei a 14-a din Republica Moldova. Forțele comunist-naționaliste ruse de la Tiraspol, dar și atât de bine reprezentate în aparatul legislativ de la Moscova, au fost și rămân încă convinse că Armata a 14-a nu este un simplu contingent militar la a cărui retragere pot asista cu resemnare. Or, atât Elțin, cât și Graciov, în ciuda declarațiilor, par să țină cont mai ales de aceste interese. Într-un astfel de ghem de interese trebuie deslucite și concluziile întâlnirii Graciov-Snegur de la Chișinău și Snegur-Elțin de la Moscova. În urma cărora s-a decis precipitarea retragerii Armatei a 14-a cu câteva zile de calificare: armata a 14-a, cuprinzând până la 10.000 de persoane dotate și instruite la înalt nivel, va fi oricum transformată, după 1 iulie, într-un punct operativ. Sună mai puțin amenințător decât „Armata a 14-a”. Retragera se va face în interiorul unei perioade de trei ani, mai întâi munițiile și armamentul, apoi efectivele. Nu s-a abandonat însă, în ciuda asigurărilor rusești, proiectul unui punct de sprijin militar rusesc la Tiraspol - de fapt, realitatea unei viitoare baze militare ruse permanente în Republica Moldova. Constituția Moldovei prevede ca pe teritoriul republicii, deci și în așa-zisa republică transnistreană, să nu fie staționate trupe străine. Atât Elțin cât și Graciov au promis că

vor respecta aceste prevederi, la care președintele Snegur nu pare dispus, deocamdată, să renunțe. Prezența în Consiliul European a Republicii Moldova, presiunile internaționale, exercitate mai ales prin observatorii OSCE de la Chișinău, atitudinea Ucrainei, care a promis sprijin Moldovei în ultima fază a retragerii Armatei a 14-a și pentru care prezența militară rusă la granițele sale occidentale e oricum o permanentă amenințare, îi pot face și i-au făcut mai atenți pe liderii ruși de la Moscova. Într-un context intern buferat de eșecul cecen și într-unul internațional marcat de presiunile occidentale privind extinderea în Răsărit a NATO, liderii de la Kremlin nu mai pot juca doar cartea național-comunistilor de la Moscova, fără riscul pierderii controlului. Pe aeroportul din Chișinău, de altfel, Graciov, de formă sau nu, i-a ignorat, practic, pe reprezentanții politici ai Tiraspolului. Ministrul rus a remarcat de mai multe ori, de altfel, că Moscova îi va sancționa sever pe responsabilii militari ruși care au dezinformat armata și opinia publică din Transnistria privind rolul prezenței militare ruse acolo. În mod clar, Moscova nu va mai accepta ușor confuzia între prezența lor militară în Republica Moldova și suportul politic implicit al echipei separatistilor de la Tiraspol. Așadar, ne aflăm într-un moment delicat și dificil. Bucureștiul, Kievul și Chișinăul își exprimă tot mai fără rezerve orientarea de securitate euro-atlantică. Liderii moscoviți digeră greu eșecul din Cecenia și par mai decizi să confrunte reduta național-comunistă din Duma de Stat. Terenul acestei confruntări, în care pare să cedeze, după cum prevedea recent Egor Gaidar, Legislativul, dominat de național-comuniști, pare să fie, acum, situația Armatei a 14-a. E momentul acțiunii politice și diplomatice rapide și eficiente, nu doar la Chișinău, ci și la București. Pirghiile Bucureștiului sînt limitate în relațiile cu Moscova. O netă opțiune pro-atlantică a regimului Iliescu, fără false angajante retorice, va fi și mijlocul cel mai bun pentru revizuirea politicii rusești în Moldova. (H.E.)

(Urmare din pagina 3)

SÎMBĂTĂ 1 IULIE

- Valerian Stan - noul președinte al Alianței Civice Consiliul Național Director al Alianței Civice s-a întrunit în sesiunea sa trimestrială, pentru a discuta strategia preelectorală în cadrul CDR.
- Potrivit statutului AC, a avut loc rotarea președinției: pentru următoarele 6 luni, președinția executivă a Alianței Civice va fi deținută de dl. Valerian Stan.
- UDMR pregătește mișcări de protest Consiliul Reprezentanților UDMR a adoptat o declarație în care cheamă toți maghiarii din țară la mișcări de protest cu privire la Legea învățământului (vezi p. 5).
- PL '93 se pregătește pentru alegeri Consiliul Național al PL '93 a hotărât înființarea Comisiei centrale de coordonare organizatorică a campaniei pentru alegerile locale din 1996, stabilind totodată și principalele ținte electorale: micii întreprinzători și tinerii.
- PUNR cere schimbarea ministrului de Externe Președintele PUNR, Gheorghe Funar, a afirmat, de la prezidiul Consiliului Național al partidului, că semnarea Tratatului româno-ungar în actuala sa formă reprezintă un act de trădare națională, solicitând schimbarea actualului titular de la Externe și înlocuirea sa cu un membru PUNR.

LUNI 3 IULIE

- Nici un militar activ nu a semnat „scrisoarea celor 300” Ministrul Apărării, Gheorghe Tinca, a precizat că Direcția de Contraspionaj a Armatei a efectuat verificări și a constatat că nici un militar activ nu a semnat „scrisoarea celor 300”, scrisoare publicată de revista *România Mare* și în care președintele Iliescu era acuzat de subminarea intereselor naționale.
- Contestări ale Legii învățământului Grupurile parlamentare UDMR s-au adresat în scris președintelui României, solicitându-i să nu promulge proiectul Legii învățământului, adoptat de Parlament.
- Printr-o scrisoare deschisă adresată președintelui Senatului, Gh. Funar îi solicită acestuia să sesizeze Curtea Constituțională în privința Legii învățământului. Funar consideră că proiectul de lege oferă mult prea multe drepturi minorităților naționale.
- Opoziția contestă Legea caselor naționalizate PNTCD a introdus o contestație la Curtea Constituțională împotriva Legii caselor naționalizate. Textul este semnat de 86 de deputați ai Opoziției. Legea este contestată deoarece ar încălca dreptul de proprietate și acordă o falsă protecție socială chirișilor.

Rubrică realizată de
MARIAN CHIRIAC

Un apărător al țaranilor

A murit într-un accident de spital Constantin Martiniuc, unul din realizatorii talentați, cinstiți și curajoși ai Televiziunii Române.

Constantin Martiniuc a semnat ani de zile emisiuni necrutătoare și pline de adevăr la „Viața satului”, până când, în urma unui reportaj despre aflacerile cu terenurile din jurul Bucureștiului, a fost interzis și a lucrat un timp ca simplu redactor.

În ultimele luni a redevenit realizator, în emisiunea „Reflector”, continuând să arate, cu arta adevărului, nenumerabile abuzuri și nedreptăți din lumea satului. Va rămâne inegalabil reportajul său - unul din ultimele - despre Tara Moților, replică în imagini a „Țării de Piatră” a lui Geo Bogza. Ca și atâtea altele, care, împreună, alcătuiesc un rechizițoriu la adresa „moșierilor roșii” de azi.

Cine îl va înlocui, într-o Televiziune care are atâtea nevoi de ostenite și curaj?! (R.R.)

Ajutoare

367 containere cu accesorii chirurgicale pentru spitalele din România

Deși „metoda” ajutoarelor se pare că a trecut, deși se consideră, în general, că acestea sînt mai mult o piatră de încercare pentru răbdarea filantropilor occidentali obișnuiți să se izbească de indolență și corupție, există încă entuziaști nedescurajați care, după decembrie 1989, revin în România cel puțin de două ori pe an.

Printre ei se numără realizatoarea TV de origine română Flavia Cosma, din Toronto (Canada), care a înființat, special în acest scop, Asociația pentru Democrație în România. Emisiunile sale TV atrag privirea asupra nevoilor din țară, după care contribuțiile colectate sînt aduse cu vaporul la Constanța și apoi împărțite în diferite județe.

De cîțiva ani, Flavia Cosma a făcut apel la Alianța Civică pentru a primi prin ea girul și criteriile distribuirii ajutoarelor.

Săptămîna trecută a sosit în țară cu alte 367 containere, cuprinzînd accesorii de chirurgie (în valoare de 57.000 dolari), pe care le-a distribuit împreună cu Alianța Civică la spitale din Năvodari, Negru-Vodă, Agigea, Oradea, iar în București la clinicile de chirurgie Colțea, Foișor, Panduri, Bodimex, CFR II, Oftalmologie, la Clinica de Neurochirurgie și la spitalul Christiana.

Nu mai lipsa de dotare a spitalelor noastre poate măsura impotanța gestului Flaviei Cosma, al prietenilor săi și al românilor din Canada. (I.M.)

In fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți audia la Radio Total, între orele 22.00-24.00:

TALK-SHOW-uri
LIVE

FM 94,2 MHz

RADIO TOTAL

Telex: 5371 90 531 58 45

Luni: Portrete din guguș românesc - Irina Corbu
Marti: Cîinele de pază - Cornel Nistorescu
Miercuri: Punct și virgulă - Carmen Bendovski
Joi: Fiți întreprinzători - Bogdan Teodoriu
Vineri: Taxid de noapte - N.C. Munteanu

Prezentul interviu a fost difuzat de Tele 7abc, luni 3 iulie, în cadrul emisiunii realizate în colaborare cu revista „22”
NICOLAE MANOLESCU

Nu cred că mai sîntem în sfera de influență a Moscovei

– Interviu realizat de Gabriela Adameșteanu și Radu Coșarcă –

Declarația lui Vladimir Șumeiko – o ingerință în politica internă și externă a României

Domnule Nicolae Manolescu, vă rugăm să comentați pe scurt recenta declarație a d-lui Șumeiko, făcută în urmă cu două zile la București.

Am comentat-o deja într-o declarație pe care Partidul Alianței Civice a dat-o în ziua de 29 iunie a.c. Revin deci pe scurt, spunînd că declarația lui Șumeiko mi se pare revoltătoare, pentru că, în primul și în ultimul rînd, ea reprezintă o ingerință în treburile de politică internă și externă ale României. Însă mai grav decît declarațiile lui Șumeiko mi se pare molicinena reacției autorităților române. Cu alte cuvinte, președintele Senatului, dl. Oliviu Gherman, dintr-o extremă politețe, pentru a nu jigni un oaspete, nu a spus lucrurilor pe nume. Adică, d-lui Șumeiko trebuia să i se spună că se află la București și că afirmațiile domniei sale privind acceptul Rusiei în privința intenției României de a intra în NATO sînt cu totul nepotrivite.

Credeți că se poate face o greșală de natură diplomatică la un asemenea nivel?

M-am întrebât și eu care ar putea fi explicația pentru această situație și am două ipoteze: una radicală, conform căreia oficialitatea română rămîne nostalgic atașată de Răsărit. Prin urmare, toate documentele referitoare la intrarea noastră în NATO și la integrarea euro-atlantică nu sînt decît niște formalități, pentru că, sentimental, guvernării noastre trag către Răsărit, iar acest sentiment a ieșit acum în mod normal la iveală, cu ocazia vizitei d-lui Șumeiko la București. Există și cealaltă ipoteză în explicarea situației, una mai moderată, care privește un foarte ciudat complex în relațiile române cu fosta Uniune Sovietică și, mai nou, cu Rusia. Acest complex ne-a jucat acum o festă: guvernării noastre s-au speriat puțin de directoarea lui Șumeiko și, în loc să reacționeze cum se cuvenea, au reacționat ca pe vremuri, în dorința de a menaja niște susceptibilități.

Vreți să spuneți că există un complex față de centrul de putere Moscova?

Evident. Iar eu, personal, înclin către această a doua explicație. Adică, mie mi se pare că dorința – cel puțin dorința a cel puțin unei părți din clasa politică românească, inclusiv a celor care se află la putere (sigur, nu a tuturor) – de

integrare în structurile occidentale este reală. Am spus reală. Nu știu dacă e sinceră. Dar, la urma urmelor, în politică sinceritatea nu contează. Deci, eu cred că această dorință de integrare este reală în măsura în care, dintr-un calcul, dintr-o analiză a situației, s-a constatat că nu se poate altfel. Alternativa este Est sau Vest. NATO sau fostul Tratat de la Varșovia, refăcut într-o altă formă, cu alte pretenții, adaptate sfîrșitului secolului XX. Or, eu cred că guvernării noastre pariază în mod real pe soluția occidentală. Dar nu toți, să ne înțelegem. Dovadă – o sumă întreagă de evenimente din

singură supraputere: Statele Unite. Datele sînt schimbate. Este adevărat însă că Moscova face efortul de a-și recăpăta statutul de mare putere. Numai că, deocamdată, este doar o zvircolire. Sînt mult prea multe probleme interne rusești – dacă, pentru a avea măsura lucrurilor, Ceconia este, de pildă, o problemă internă rusească – pentru ca Moscova să nu mai poată să joace, cel puțin în viitorul apropiat, rolul pe care îl juca altădată. În momentul de față, problema zonelor de influență trebuie pusă altfel. Americanii nu mai au acum un partener oarecum comparabil ca forță cu care să

asta rămîne o chestiune de ani sau poate chiar de un deceniu.

Existînd mai multe condiționări – politice, economice, o democratizare reală la toate nivelele – și conștientizînd aceste dificultăți, credeți că se gîndesc guvernării noastre la o alianță regională? De pildă, această organizație a țărilor riverane Mării Negre s-ar putea transforma cu timpul într-o alianță militară?

Sigur că politica zonală poate deveni la un moment dat importantă. Am spus însă la un moment dat. În prezent, cred că politica zonală este o carte slabă. Nici una din țările din regiune – să spunem a Mediteranei, sau din Balcani, sau riverane la Marea Neagră – nu e capabilă să pună pe roate, împreună cu vecinii, o alianță suficient de puternică, un fel de tampon între Occident și Răsărit. Cred că aceste alianțe zonale sînt profitabile mai degrabă în materie de economie. Iar într-o perspectivă mai îndelungată, atunci cînd va fi liniște cu adevărat în Europa, ele ar putea căpăta și o altă natură. Deocamdată, din păcate, cred că singurele alianțe solide sînt alianțele complete și de aceea, pentru garanția stabilității în România, este important să intrăm în NATO, în structurile euro-atlantice. Iar ce va fi la începutul secolului următor, vom vedea.

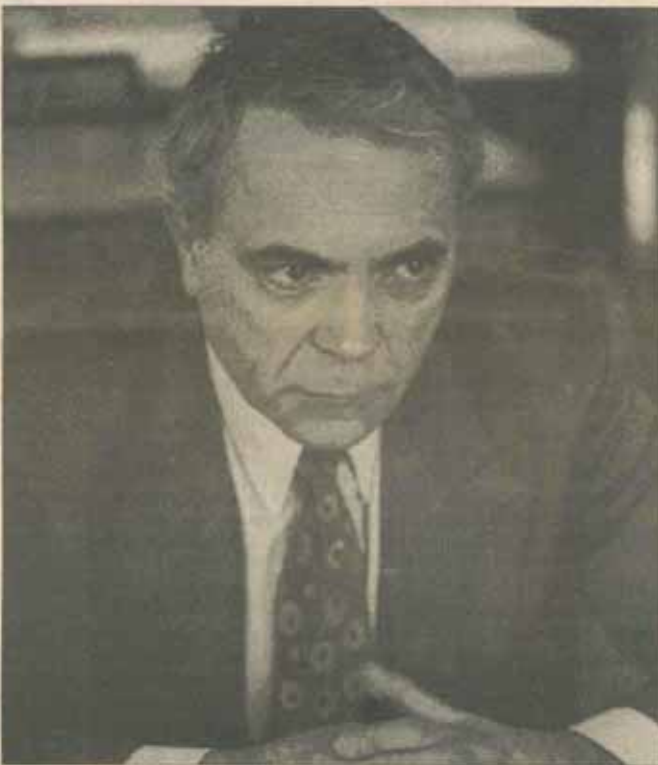
Despre tratatele de bază și importanța lor

Pentru intrarea în NATO, cit este de importantă încheierea tratatelor de bază cu țările vecine? Mă refer nu doar la România, ci în general.

Spre deosebire de mulți analiști politici care consideră că neîncheierea acestor tratate reprezintă un handicap, eu am să spun că ele nu au foarte mare importanță. Nu au foarte mare importanță, sau nu au atîta timp cit încheierea sau neîncheierea tratatelor nu devine o condiție de acceptare în comunitatea europeană. N-au importanță, spun, în mare măsură, pentru că nici nu se pot încheia toate aceste contracte.

Nu se pot încheia datorită unor probleme teritoriale?

Evident. Ce sens are să încheiem acum un tratat cu Ucraina, de pildă, făcîndu-ne că am uitat de Ținutul Herța, de sudul Basarabiei, de regiunile pe care Stalin le-a făcut cadou ucrainenilor după încheierea Tratatului Ribbentrop-Molotov? Este un risc aici. Evident că un tratat de felul acesta va fi o politețe, o formalitate de genul „da, totul este în ordine, nu avem pretenții”.

ultima vreme, care arată foarte limpede că există, înăuntrul Puterii, înăuntrul partidului de guvernămînt, înăuntrul serviciilor secrete, două tendințe: una spre Vest și una care să stopeze orientarea spre Vest și care să ne țină atașați lumii răsăritone.

Statele Unite – singura supraputere actuală

Dvs. cum percepeți situația României în momentul de față? Mai sîntem, vom fi întotdeauna, într-o sferă de influență a Moscovei?

Nu, nu cred că mai sîntem în sfera de influență a Moscovei. De fapt, mie mi se pare că, în momentul de față, nu există decît o

impărțită lumea, așa cum au făcut-o la Italia, sau la Malta, sau în altă parte. În acest moment, americanii pot impune Europei o structură unitară, un NATO, și cu atît mai mult structuri economice comune – în perspectivă, chiar o monedă comună –, la care să adere toate țările foste comuniste. Depinde însă de ce se va întimpla în Rusia. E foarte posibil ca, în următorul deceniu, în Rusia să aibă loc schimbări spectaculoase și un nou război rece să ia naștere. Și-atunci va trebui să vedem pe unde va trece viitoarea Cortină de Fier, dacă, Doamne ferește!, ne vom preocupa cu vreuna. S-ar putea să treacă pe Prut sau pe Nistru. Mă gîndesc cu groază să nu treacă pe Tisa. Dar

Declarația lui Vladimir Șumeiko, președintele Consiliului Adunării Generale a Federației Ruse, la conferința de presă din 27 iunie 1995

„România și Rusia nu doresc intrarea spontană și nesistematică în NATO. Am ajuns la această concluzie în urma discuțiilor pe care le-am avut în cadrul conferinței de presă din București. (...) NATO este un bloc militar-politic care a apărut în Europa ca o contrapondere la extinderea comunismului. Nu mai există comunism. Nu înțeleg rolul NATO în lumea de azi. Nu cred în caracterul pacifist al unui bloc militar. Cum poate deveni un asemenea bloc luptător pentru pace? Nu înțeleg procesul de extindere. Dacă este un bloc defensiv, atunci trebuie numit și înamicul împotriva căruia luptă.”

Dar vreau să întreb: chiar nu avem pretenții teritoriale? Dacă noi încheiem tratatul acum, spunând că nu avem aceste pretenții, acest lucru va da foarte bine în ochii lumii. Iată, se va comenta, România este o țară care se comportă ca toate țările europene, acceptând *statu-quo*-ul în materie de frontiere. Dar pentru noi, românii, lucrul acesta este oare chiar un mare câștig? Eu sînt de acord că problema frontierelor este extrem de delicată și că ar putea să răstoarne toată situația geopolitică din Europa. Dar, pe de altă parte, nu este normal să închidem ochii și să nu vedem ceea ce există - în momentul de față, în comunitatea europeană sînt două țări de limbă română. Deci încheierea tratatului cu Ucraina ar însemna să închidem ochii, spunînd: „da, ne înțelegem cu ucrainenii” (nu uitați că în momentul de față, pentru prima dată în istorie, noi nu mai avem graniță cu Rusia, ci cu Ucraina). Să nu uităm însă că acolo trăiesc încă foarte mulți români, că există pămînturi românești, o civilizație românească sufocată de condițiile cu totul improprii pe care Gt vernal de la Kiev le permite minorităților. Iar românii, sigur, sînt o minoritate în momentul de față, dar o minoritate cel puțin la fel de importantă cum este minoritatea maghiară din România, fără să năvălim însă o Uniune Democrată a Românilor din Ucraina, care să fie prezentă în Parlament cu un procent însemnat.

Oportunitatea intrării simultane a României și Ungariei în structurile euro-atlantice

Cum comentați poziția adoptată de delegația română, compusă din Petre Roman și Ion Rațiu, care, la Budapesta, în urmă cu o lună, a susținut faptul că România și Ungaria trebuie să intre simultan în NATO?

Da, ar fi o soluție acceptabilă. Dincolo de problema Recomandării 1.201, care nu este acceptabilă pentru noi și care probabil că nu va fi luată niciodată în considerare într-un tratat, ideea intrării simultane a României și a Ungariei în structurile euro-atlantice mi se pare o idee potrivită. Ar dispărea astfel orice element de discriminare și nu s-ar mai lăsa loc liber

lobby-ului făcut de maghiari, care s-ar putea să fie mai bun decît cel făcut de români.

Acum vorbiți despre o intrare simultană româno-maghiară.

Da, pentru că aici este un contencios. Sigur, normal ar fi ca toate țările să intre odată.

Dar Ungaria mai are probleme și cu alte țări.

Mai are probleme cu Slovacia, pe care tratatul recent încheiat nu le-a rezolvat. Ideea ca toate țările central și est-europene să intre odată în structurile euro-atlantice ar curma foarte multe din tensiunile sau conflictele potențiale.

Domnule Manolescu, vom intra curînd în NATO?

Nu, nu cred. Nu cred, pentru că, dincolo de dorința noastră de aderare la NATO, există necesitatea de a aduce România, sub raport militar, la un anumit nivel, care, în momentul de față, este destul de greu de atins. Dar mie mi se pare important ca măcar ca mentalitate să intrăm în NATO. Cîta vreme au început schimbările de ofițeri, au început tot felul de demonstrații militare comune, fabulosul „secret” al lui Ceaușescu - pe care tot mapamondul îl cunoștea - dispare din mentalitatea noastră.

DECLARAȚIE

Partidul Alianței Civice a fost profund revoltat de declarațiile d-lui Vladimir Șumeiko, Președintele Consiliului Adunării Federației Ruse, făcute cu ocazia vizitei sale în România, privitoare la oportunitatea intrării României în NATO. Astfel, dl. Șumeiko a apreciat că nu este posibil ca în NATO să intre toate statele și că însăși teza extinderii NATO ar ascunde ideea de divizare. El a mai considerat că în spatele punctelor de vedere politice stau interese economice. „Pînă cînd nu se va ști cine și de ce intră, nu se va cunoaște întreaga listă cu probleme ridicate de admiterea în NATO. Noi nu putem fi de acord cu o extindere a alianței. (...) România și Rusia nu doresc intrarea spontană și nesistematică în NATO”, a mai spus dl. Șumeiko, adăugînd că acest fapt a reieșit din discuțiile pe care delegația rusă le-a avut cu conducătorii României, d-nii Ion Iliescu, Adrian Năstase, Teodor Melecanu și Oliviu Gherman. Aceste declarații ale șefului delegației ruse sînt cu atît mai grave cu cît pot fi puse în legătură cu declarația recentă a președintelui Boris Elțin, făcută în cadrul discuțiilor purtate la Kremlin cu președintele Republicii Moldova, dl. Mircea Snegur, conform căreia în locul Armatei a 14-a „ar putea fi creată”, în orice moment, o bază militară rusească în Transnistria.

Știm că din satelit se poate filma un obiect de dimensiunea unei palme - poate că noi ne temem să nu se vadă probabil în ce stare sînt tancurile noastre sau celelalte mașini și aparate din logistica militară! Mentalitatea totuși s-a schimbat. Și dacă ne menținem pe această idee, dacă există voința politică de integrare în NATO, va crește nivelul, pentru că vor veni și investițiile, vor veni și banii. Cu alte cuvinte, va exista garanția pentru partenerul occidental că, o dată ajunși la un nivel acceptabil din punct de vedere militar, România nu va fi o țară agresivă, ci o țară doritoare să-și aperi interesele în fața intereselor comune ale Europei.

Intrarea în NATO - drepturi, dar și îndatoriri

Ar putea un guvern român să accepte trupe străine sau arsenale militare pe teritoriul național în timp de pace?

În momentul în care ar exista un NATO extins și asupra țărilor central și est-europene, deci și asupra României, nu văd nici o piedică în asta. Noi trebuie să înțelegem un lucru: că, o dată intrați în structurile NATO, în structurile euro-atlantice, avem nu numai drepturi, ci și obligații. În aceste condiții, acceptarea de trupe străine pe teritoriul României, chiar pe timp de pace, va fi o obligație pe care orice guvern român va trebui să-o accepte. Eu mi amintesc că, atunci cînd s-a izbucnit războiul din Golf, a fost prima dată cînd România, după o șovăială, e-adevărât, perceptibilă, a avut o atitudine corectă și a spus: din moment ce comunitatea țărilor civilizate dorește să pună capăt unei agresiuni inadmisibile, cum

era cea a Irakului împotriva Kuweitului, România trebuie să participe împreună cu toate celelalte țări civilizate la curmarea acestei agresiuni. Acel moment a reprezentat un prag: era prima dată, după foarte mulți ani, cînd România participa la o acțiune alături de țările civilizate. Pentru că ne amintim teoria lui Ceaușescu - România nu se amestecă nicîieri. Or, nu se poate să fii în Europa și să nu te amesteci în treburile Europei. Nu se poate să fii în NATO și să nu accepți arsenal militar sau trupe NATO pe teritoriul țării tale. Nu se poate să fii în NATO și, cînd ne cere participarea de căști albastre în Bosnia-Herțegovina, de exemplu, tu să spui: „noi, românii, nu vrem, nu ne ducem”. Va trebui deci să înțelegem că, dacă dorim să intrăm în această casă care este NATO, atunci va fi casa tuturor și va trebui să ne comportăm acolo cum se comportă și ceilalți.

Autoritățile române au întîmpinat aceste luări de poziție ale părții ruse cu o remarcabilă lipsă de fermitate. La numai cîteva zile după înființarea de la Snagov, la care toate partidele parlamentare, Guvernul României și Președinția și-au arătat disponibilitatea pentru integrarea țării noastre în structurile euro-atlantice - inclusiv în NATO -, dl. Ioan Mircea Pașcu, secretar de stat la MAPN, declară ziarului *Curierul național* că, fără acceptul Rusiei, România nu poate intra în NATO. Președintele Senatului și al partidului de guvernămînt, dl. Oliviu Gherman, s-a menținut pe o poziție politicoasă, fără să respingă în mod clar condiționarea de cître partea rusă a deciziilor României. Partidul Alianței Civice este surprins că președintele Iliescu nu a avut pînă în prezent nici o reacție față de aceste declarații.

În aceste condiții, Partidul Alianței Civice solicită autorităților române să-și precizeze cu claritate și fermitate poziția, sperînd totodată că această poziție nu va contrazice angajamentele pe care România și le-a asumat recent, cînd a depus cererea de admitere în Uniunea Europeană, ca urmare a consensului exprimat în Consiliul Național Consultativ de Integrare Euro-Atlantică și în documentele de la Snagov.

Colegiul Director al Partidului Alianței Civice
29.06.1995

CARMEN BENDOVSKI

Retorica naționalistă și marea schismă

„ESCU” CONTRA „SKI”

Experiența jurnalistică și legătura directă cu publicul (în cei cinci ani în care am realizat programe de televiziune și de radio în direct) îmi permit să constat că efectele retoricii naționaliste se accentuează. După mineriada din iunie 1990 (când puterea „democrată” a divizat într-o manieră criminală societatea românească, situl de o parte poporul, de cealaltă parte intelectualii și marginalizând tineretul într-un mod care și astăzi apare ca definitiv), o altă mare schismă, cu efecte de o gravitate incalculabilă pentru societatea românească și pentru poziția României în lume, este pe cale să se producă. Fără un efort susținut, coerent și consecvent al politicienilor responsabili, al liderilor de opinie, al presei și al organizațiilor civice, s-ar putea ca la un moment dat cetățeanul român ESCU și cetățeanul român SKI să nu mai poată dialoga, deși au aceeași limbă maternă, interese comune (cel puțin în linii generale) și drepturi egale.

Cele câteva date pe care le prezint au, desigur, o slabă valoare statistică, observațiile bazându-se pe înregistrarea reacțiilor telespectatorilor și ascultătorilor în raport cu tema dialogului transmis în direct și cu invitații prezenți în studio (birourile de relații cu publicul consemnând numărul apelurilor telefonice și, în marea majoritate a cazurilor, integral opinia sau comentariul interlocutorului).

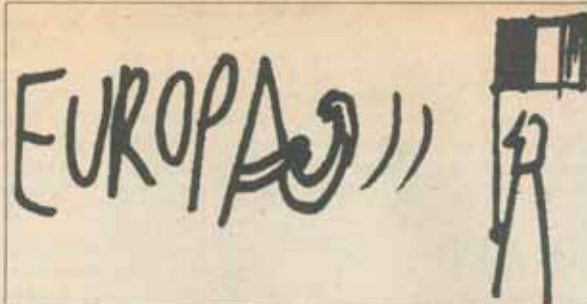
Emisiunea „Chestiunea zilei”, produsă de Tele 7abc, beneficiază de o foarte bună audiență, media apelurilor telefonice pe parcursul celor 60 de minute de difuzare fiind de 40. Numărul apelurilor telefonice se ridică la 60-70 în cazul în care tema abordată (sau personalitatea invitată în studio) declanșează reacții emoționale puternice (de obicei, mult mai succinct exprimate decât opiniile provocate de temele mai puțin sensibile). Cele mai vehemente reacții au declanșat dezbaterile pe tema minorității maghiare și a politicii UDMR și, în mod neașteptat, cele destinate avertizării opiniei publice asupra pericolului reinstaurării poliției politice (cazul istoricului Mihai Răzvan Ungureanu și cel al eseistului H.-R. Patapievi). În primul caz, aproape toate încercările de a dezbate fără patimă subiectul eșuează în clișee susținute agresiv („ungurii vor să ne ia Ardealul”, „dacă vor căpăta autonomie, noi, românii, nu vom mai putea trece prin Covasna și Harghita”, „sînt șovini cu toții”). Orice argument în favoarea unei judecări diferențiate a problemei maghiare (ca și aprecierea că minoritatea maghiară nu trebuie asimilată unor lideri ca vederi extremiste) se lovește de un refuz categoric de a dialoga, mergînd pînă la întreruperea de către interlocutor a comunicației telefo-

nice. Preluînd ideea discursurilor politice extremiste practicate de PRM și PUNR, tot mai multe voci cer ca „ungurii să plece în Ungaria!”. Ostilitatea se transferă automat și asupra moderatului, dar cu următoarea distincție: în cazul în care acesta este ESCU, i se sugerează „să plece și el în Ungaria (cu ungurii pe care îi susține, n.n.)”, dar dacă moderatul se numește SKI, atunci acestuia i se refuză însăși libertatea de expresie, căci „în asemenea cazuri, moderatul trebuie să fie etnic român pur, fiindcă doar așa înțelege ce am trăit noi de 2.000 de ani încoace”.

În cazul campaniei de presă susținute împotriva reinstaurării poliției politice (într-o sublimă naivitate, gazetarii și liderii de opinie implicați crezînd că după experiența totalitară întreg poporul se va revoltă!), reacțiile opiniei publice s-au dovedit cu mult mai complexe și într-un totuș năucitor: cu ce a deranjat SRI postul Tele 7abc? speriați oamenii? moderatul este paranoic? cazurile Ungureanu și Patapievi nu ne interesează? săptămînalul *Academia Cașavencu* este suspect, pentru că deține informații legate de serviciile secrete, iar iz-

care, nu-i așa, sinteți de origine...”. (În paranteză fie spus, stimate domnule POESCU, nume predilect pentru atestarea românității și ecran protector pentru toate vocile care nu își asumă identitatea – NU-I AȘA!? Trebuie spus aici că suspiciunea îmbracă forme absurde și în cazul jurnaliștilor cu nume neoașe, cum este cazul reporterului Vali Popa, care a fost calificat drept „jidăni” în urma reportajului despre traficul cu benzină pe Dunăre (prezentat în cadrul emisiunii „Reporter Tele”) sau al lui Cornel Nișorescu, care l-a avut invitat într-o ediție recentă a emisiunii „Chestiunea zilei” pe Mădălin Voicu, fiul remarcabilului violonist Ion Voicu („Cornel Nișorescu e un prost! E cumva și evreu?”).

Toate exemplele de mai sus bazîndu-se pe observații empirice, pot fi ușor calificate drept irelevante. Numai că, în absența unor sondaje și a unor studii temeinice privind aceste tipuri de mentalități (și propagarea lor în cele mai diverse segmente sociale prin discursurile naționaliste), este au cel puțin valoare de avertisment. Nu poate fi neglijat nici faptul că reacțiile de intoleranță, xenofobie, lamentație sau acușă fără drept de replică la adresa forțelor oculte potrivnice românilor (identificate în membrii unei ipotetice conspirații mondiale și „pioni” lor infiltrați în țară) s-au accentuat în ultima vreme. Comparativ cu reacțiile consemnate în urma dezbaterilor publice (pe teme identice sau similare) în prima parte a tranziției (1990-1993), numărul celor care strigă „Străinii afară!” a crescut. Măcar în al-

toricul Mihai Răzvan Ungureanu este și el suspect, pentru că are un spirit de observație ca un securist. Agresivitatea reacțiilor a crescut în condițiile prezenței în studioul Tele 7abc a lui H.-R. Patapievi (atît el, cit și moderatul fiind acușat că „nu sînt bunii români”) și a colegului de la *Academia Cașavencu*, Cornel Ivanciuc („La o emisiune serioasă despre securitatea națională a statului, numai românii: Bendovski, Ivanciuc! Nu ați găsit alții?”). Spiritual critic este – în aceste cazuri – catalogat fără drept de apel ca „antiromânism”, iar solicitarea expresă către postul de televiziune următoarea: „Să aducem românii în emisiune!”.

Chiar și în cazul telespectatorilor moderați, suspiciunea față de cetățeanul SKI este manifestă: „ce naționalitate are doamna... (în cadrul unui dialog cu Daniela Crăsnaru pe tema întîlnirilor partidelor de opoziție din afara CDR) sau „să știți, doamnă, că pericolul tot de la Răsărit ne vine... dar... ce vă spun eu dvs....

12-lea ceas, Puterea actuală ar trebui să se delimiteze ferm și pentru totdeauna de ideologia naționalistă. În caz contrar, este foarte posibil ca SKI să-și ia lumea în cap, fără ca ESCU să aibă vreo vină, fiindcă întreaga responsabilitate revine artizanilor originali noastre democrații. După ce va înțelege că problema maghiară nu se rezolvă prin plecarea ungarilor în Ungaria, că romii nu pot fi expediați în India, că un analist economic și politic de talia lui Varujan Vosganian trebuie legat de glic (fiindcă deocamdată nu avem foarte mulți ca el), nicidecum trimis în Armenia lui (!), că jurnalistul Cornel Ivanciuc îi apără interesele (ignorîndu-le adesea pe ale sale personale), ESCU se va dezmetici din halucinația purității etnice, va redeprinde înțelesul cuvîntului „OM”, iar emanațiilor li se va întimpla nemiîntîmplat: procesul totalitarismului și al falsei democrații, ca singure cauze ale crizei morale și sociale și ale marginalizării României.

Către Redacția revistei „22”

În articolul „Mineriadele au fost pregătite din anul 1964”, din revista „22”, numărul 25/1995, semnat de Cornel Ivanciuc, se afirmă: „La Experimentul Berevoești și implicat a creării omului nou (stilul agramat al autorului este evident!) s-au implicat direct sau ca autori morali...”, printre numele citate fiind și al meu. Argumentul forte al autorului sînt informații preluate din arhivele Centrului de Cercetări pentru Problemele Tineretului de unde ar reieși că aș fi participat la anchetele sociale (?) din 622 de localități din teritoriul național, investigate în anii ce au urmat anului 1968. Apoi, sînt înșirate așa zise concluzii ce ar dovedi aderența mea la, ceea ce se afirmă în articol, crearea omului nou „prin distrugerea dirijată a valorilor tradiționale ale poporului român”. În legătură cu aceste informații false și diversioniste prezint următoarele:

– nu am participat la nici o cercetare antropologică desfășurată la Berevoești;

– nu am colaborat cu marele antropolog V.V. Caramelea (singurul specialist în domeniu citat în lucrări de referință din străinătate);

– nu am făcut cercetări în zone miniere;

– nu era necesară consultarea arhivelor CCPT pentru a afla că instituția respectivă a cercetat cele 622 de localități menționate în articol. Autorul este în eroare flagrantă cînd afirmă că acele localități au fost cercetate pe durata mai multor ani. Cercetarea s-a realizat în anul 1968, așa cum reiese cu claritate din lucrarea „Tineretul rural ‘68” (Editura Academiei, 1970). La p. 219 a lucrării se spune: „Au fost investigați 14.709 de tineri, din 622 de localități ale patriei. Am încercat să surprîndem tineretul rural așa cum l-am găsit în toamna anului 1968”. Volumul cuprinde și o listă a colaboratorilor ce au participat la realizarea cercetării (pp. 226-231) din care, în mod firesc, numele meu lipsește. Atunci, la ce anchete sociale (?) am participat în legătură cu cele 622 de localități?

– C.I. citează trunchiat, cu bună știință, așa zise concluzii, de fapt comertarii la opinii ale subiecților din cercetarea efectuată de noi în anul 1984 pe tineri din mediul rural (40 de sate) și mediul urban (5 orașe), publicate în lucrarea „Tineretul între permanență și înnoire” (Editura politică, 1987). La pagina 168 din volumul amintit subliniam o anumită dependență, pusă în lumină de către cercetarea empirică, a aspirațiilor și opțiunilor tinerilor de sistemul de valori al satului, exemplificînd cu unele dintre acestea și arătînd cum sînt percepute de către subiecți. Analistul serviciilor secrete evită, pentru că astfel logica articolului său ar fi fost deformată, concluzia formulată de noi, fără echivoc, la sfîrșitul analizei problematicii satului: „Valorile culturii și civilizației țărănești sînt elemente ale progresului social de neconcepț fără ele, deoarece progresul are o bază și, aceasta, în cazul țării noastre, este alcătuită din tradiția țărănească. Civilizația țărănească este prezentă în noul tip de civilizație rurală, prin valorile perene pe care le-a creat timp de secole, ele reprezentînd semnul distinctiv al continuității noastre istorice. După cum, în plan moral, aceste valori constituie puncte de reper în formarea personalității” (p. 189). Și întrebarea legitimă: este această teză un argument pentru a susține că sînt autor moral al distrugerii valorilor tradiționale românești?

– nu am participat niciodată la anchete sociale ci la anchete sociologice;

– nu am ținut în secret concluziile cercetărilor mele, ci, pe cît a fost posibil, m-am zbatut să le difuzez în medii cît mai diverse. Mărturie stau, în acest sens, cele 10 rapoarte multiplicare în 300 de exemplare, pe care C.I. le poate găsi în marile biblioteci.

CONSTANTIN SCHIFIRNET

Evenimentele de la Tîrgu-Mureș, din martie 1990, au impus recunoașterea oficială a SRI

XI

Exploatarea tensiunilor interetnice – sursă a puterii comuniste

Este greu de admis că evenimentele de la Tîrgu-Mureș, din luna martie 1990, ar fi fost inițiate de cineva anume doar cu scopul de a justifica apariția SRI, deși acest aspect nu poate fi negat întru totul. Evenimentele de la Tîrgu-Mureș generează mai mult decât o criză politică și creează premisele apariției unui organ specializat în culegerea de informații. Membrii Comisiei de anchetă invocă o anume lipsă a asistenței calificate, din partea unei structuri informative, pentru deslușirea resorțurilor care au generat mai apoi baia de sânge din zilele de 19-20 martie. În raportul Comisiei de anchetă se vorbește la un moment dat de mesagerii ai unor organizații extremiste din emigrație, ale ambelor etnii, care au venit în țară cu misiuni speciale, unii în cooperare cu servicii străine, specializate în strategii destabilizatoare. Comisia de anchetă nu apela la asistența calificată a nici unui gen de „serviciu intern de informații”, existent în orice stat modern. Motivația de mai sus este extrasă din „Raportul Comisiei de Anchetă înstituite în vederea cercetării evenimentelor petrecute în municipiul Tîrgu-Mureș, în zilele de 19-20 martie 1990”, fața IV: Intervenția Comisiei de Anchetă la CPUN, paragraf 11.3, b. Teoria conspirației, pe care membrii Comisiei de anchetă își construiesc aici argumentația, ține mai mult de retorica vechii Securități, aflată, implacabil, la intersecția agențurilor, atât din Vest, cât și din Est, decât de fapte concrete, cu autori identificați. Dacă tabloul evenimentelor a putut fi reconstituit destul de fidel de anchetatori, mult mai dificilă a rămas identificarea autorilor propriu-zisii ai mobilizării și instigării țăranilor de pe Valea Gurghiuului împotriva populației maghiare, rămași într-un plan ocult. Există însă indicii că aceștia au aparținut UM 0215.

Cronica unui deznodământ anunțat

Primul conflict de proporții între români și maghiari era pe punctul de a izbucni în Zalău, la 22 decembrie 1989, când în oraș s-a lansat zvonul că pastorul Tökés László a fost asasinat de Securitate, în comuna Mineu, din apropiere. Spiritelor s-au calmat abia după ce o delegație a noii puteri locale s-a deplasat în Mineu, confirmând că pastorul este în viață. Scrisoarea lui Tökés László, prin care își cere scuze poporului că nu poate veni în oraș, întrucât urmează să officieze o slujbă de mulțumire lui Dumnezeu, se păstrează în Muzeul de istorie al municipiului Zalău. Activitatea de la sfârșitul lunii ianuarie 1990 a CPUN pare să fi creat anumite nemulțumiri în Transilvania, care au generat și cele dintâi tensiuni interetnice și, apoi, unele conflicte ideologice, în momentul în care etnicii maghiari pun problema separării învățământului. Colonelul ing. Ioan Judea, fost președinte al CPUN

Tîrgu-Mureș, a declarat că populația din zonă a fost pregătită pentru o acțiune violentă care trebuia să aibă loc încă la data de 25.01.1990. Mitingul Vetrei Românești din 8 februarie infirmă poziția segregționistă a maghiarilor. Ca o contrareacție, UDMR va organiza mitinguri în câteva orașe din Ardeal, la 9 și 10 februarie. Până la sfârșitul lunii au loc câteva profanări de cimitire românești, cu autori necunoscuți. TVRL relatează că la Satu-Mare maghiarii au arborat drapelul de stat al Ungariei pe turnul celei mai înalte catedrale din oraș. Zvonul este însă infirmat a doua zi. Tensiunile cresc în preajma aniversării Revoluției de la 1848, din 15 martie. Pe 16 martie 1990, la Tîrgu-Mureș apare cea dintâi inscripție în limba maghiară, la Farmacia 28. Se formează spontan un grup de protestatari români, care cer înlocuirea inscripției

maghiare cu cea românească. Maiorul Vasile Tira, din conducerea Vetrei Românești, ține un discurs incendiar și cere ca populația românească să nu se lase subjucată de cea maghiară. Șeful S. Nagy intră în grupul de protestatari cu un autoturism Trabant și accidentează 14 persoane. În câteva ore, în oraș apare zvonul că o tinărească a fost accidentată mortal. Vatra Românească va face un apel la presă, condamnând acest act premeditat împotriva populației românești. La 17 martie, în București, Liga Studenților organizează un miting contra separării învățământului. La 19 martie are loc un miting neautorizat în fața sediului CPUN, organizat de Vatra Românească, prin care se cere demiterea vicepreședintelui Kincses Előd. La ora 13.00, Kincses Előd își prezintă demisia. Simultan, are loc un miting al UDMR. Coloanele trec la un moment dat paralel și încep altercațiile între români și maghiari. Se aruncă din ambele tabere obiecte contondente, totuși se evită un conflict deschis. În aceeași zi, încă de la ora 10, ofițeri de poliție și persoane în civil organizează deplasarea la Tîrgu-Mureș a unor grupuri compacte de etnici români din satele Roșii-Munți și Hodac, de pe Valea Gurghiuului, cu camioane și autobuze. La ora 15 se face un apel către armată, însă sediul UDMR va fi totuși devastat. Țăranii din Hodac pun focuri în clădire și li amenință cu moartea pe cei care s-au refugiat în pod. Scriitorul Sütő András este grav rănit. Abia la ora 20, garnizoana din Tîrgu-Mureș trimite 20 de soldați, sub comanda colonelului Judea, care asigură protecția lui Sütő András.

În căutarea autorilor diversiunii

Faptul că mobilizarea țăranilor din Hodac a fost premeditată reiese deslușit din declarația lui Mihăiță Cofariu, reținută în raportul Comisiei de anchetă: „Pe noi, duminică (18 martie, n.n.) ne-a anunțat dom' părinte la biserică. A spus așa, că au dat telefon de la Tîrgu-Mureș să mergem să manifestăm marți, miercuri sau joi, cînd o să fie nevoie la Tîrgu-Mureș, că o să tragă clopotele și o să sune sirena de la Consiliu”. Referitor la mobilizarea țăranilor din Hodac, dl. Nicolae Ștefănescu-Drăgănești, președintele LADO, a declarat într-un interviu că Mihăiță Cofariu nu avea ce să caute în Tîrgu-Mureș și că printre agresori s-au găsit și militari travestiți în civil. „Ce repede s-au găsit 600 de oameni înarmați cu bite și îngrămădiți în cinci autobuze să pătrundă în Tîrgu-Mureș. Mă rog, asta a fost o treabă dinainte aranjată”, a mai spus dl. Ștefănescu-Drăgănești. Cînd, la data de 20 martie, 12.000 de maghiari cer pedepșirea agresorilor care au devastat sediul UDMR, Vatra Românească va mobiliza 4.000 de adepți, însă pînă la ora 17 atmosfera va rămîne pașnică. Violențele vor începe ceva mai tîrziu, o dată cu întoarcerea țăranilor de pe Valea Gurghiuului și a altor grupuri compacte din zona Reghin. Bilanțul răniților grăbește de la sine: 72 de răniți maghiari, din care 15 provin din alte localități decât Tîrgu-Mureș; 66 de răniți etnici români, din care 40 (!) provin din satele din jur (20 martie, ora 17.30). Armata rămîne în expectativă. La ora 13.01, generalul Victor Athanasie Stănculescu primește un apel din Tîrgu-Mureș pentru a trimite întăriri în centrul orașului. Apelul este repetat puțin mai tîrziu. Armata dă garanții prin Stănculescu că la ora 15 va scoate tancurile în oraș, pentru a despărți coloanele de manifestați. Garnizoana din Tîrgu-Mureș susține că nu a primit niciodată un asemenea ordin. Apelul este repetat pînă la ora 21. Abia a doua zi, la ora 5, cînd vio-

lențele s-au consumat, 10 tancuri au fost scoase în centru. Poliția nu la nîd o măsură. Generalul maior Corneliu Diamandescu, adjunct al ministrului de Interne și membru în Comisia de anchetă, a declarat că știa încă din data de 20 martie că muncitorii maghiari de la Metalotehnica își confecționau arme. Autobuzele din Hodac și din Reghin au fost însoțite în mod clar de polițiști și de persoane în civil. Ioan Gros, locțiitorul comandantului Poliției din Tîrgu-Mureș, este surprins pe bandă video în timp ce-l felicită pe șoferul care a transportat cu autobuzul la Tîrgu-Mureș grupul de români din Reghin (anexa 32 – Raport Helsinki Watch). Colonelul Gheorghe Gavra, șeful Poliției Județului Mureș, a declarat neoficial că în timpul incidentelor de la Tîrgu-Mureș poliția a scăpat evenimentele de sub control. Gavra era cel mai în măsură să aprecieze un potențial conflict inter-etnic, întrucît a lucrat timp de 25 de ani ca ofițer de miliție în Miercurea Ciuc și, inițial, în fosta Regiune Mureș Autonomă Maghiară, însă nu a luat nici o măsură. La 1 aprilie 1989, Gavra a fost detașat la Tîrgu-Mureș, unde a activat pînă la 17 decembrie 1991. Se presupune că persoanele în civil care au organizat mobilizarea țăranilor de pe Valea Gurghiuului provin din cadrele UM 0215: doi ofițeri de la Miercurea Ciuc și cel puțin patru din București au fost convocați la Tîrgu-Mureș din ordinul Ministerului de Interne. A doua zi, la București, după ședința Biroului Executiv al CPUN, a fost pronunțat Decretul-Lege nr. 1/21.03.1990, de înființare a SRI. Decretul a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 41, din 23.03.1990. La 17.12.1991, generalul Gavra a fost numit șef al IGP, cu rang de secretar de stat în MI, funcție în care a activat pînă la 16.07.1992. Cu această ocazie a fost avansat la gradul de general maior. Unul dintre artiștii acestei mișcări este ex-senatorul Vasile Moș, membru fondator al Vetrei Românești. Împreună cu fratele lui Gavra, plus încă o duzină de fruntași ai exilului românesc (între care 5 foști (?) ofițeri DIE), Moș va înființa o firmă prosperă în Graz (Austria), oraș din care au fost expediate, în urmă cu circa o lună, câteva colete cu bombă principalilor lideri ai minorităților etnice.

CORNEL IVANCIUC

Autorul își asumă întreaga responsabilitate pentru cele consemnate în serialul publicat în revista „22”.

Un dușman al singurătății

Drumul către casă – emisiune cuprinzînd informații din viața Capitalei – coordonator Diana Ioan (de luni pînă vineri, ora 15.00)
Rockada mare – realizator Florian Pittig (marți, ora 22.00)
Cîntărește cheală – lumea teatrului; nouăți, interviuri, analize – realizator Alin Gălățescu (miercuri, ora 17.15)
Turnul de veghe – Dezbateri cu lumea presei asupra principalelor probleme ale momentului – realizator, directorul postului Radio Tinerama, Cornel Ciomăzga (vineri, ora 18.00)
Căutările model – lumea model, perioade, stiluri, manechine – realizator Alin Gălățescu (vineri, ora 21.15)

Fără anestezie – invitatul săptămîinii în dialog cu directorul postului Radio Tinerama, Cornel Ciomăzga (sîmbătă, ora 18.00)

Dacă ar fi tratat cu maximum de responsabilitate, rezidențiatul ar trebui să ofere garanția unor specialiști performanți. Simpla schimbare a denumirii perioadei de formare și a timpului afectat acestora nu poate suplini însă lipsa de îndrumători de valoare (în unele discipline), de baze clinice și de dotare modernă. La acești factori se mai adaugă alții – aglomerația de rezidenți în unele secții, programele prost echilibrate, acordarea de note din oficiu și cumpărarea examenelor (!) – care pun sub semnul întrebării beneficiul real obținut de viitorii specialiști.

Încercarea de a-i determina pe tinerii medici să își mărturisască ne-mulțumirile este întinpinată cu reticențe și crispări: în meseria noastră dai examene toată viața, nu e bine să te fi evidențiat prin critică, mai ales când nu ai bani, nici „spatele” asigurat, mi se spune. Iată totuși câteva păreri.

Daniela P.: „Sistemul e bun, dar punerea lui în practică lasă de dorit. La chirurgie ni se impun unele stagii din care profitul nostru e minim; facem chirurgie vasculară când noi nu știm să punem o perfuzie!”. **Ioan D.:** „Ni se pretinde să efectuăm operații ca mina întâi – spre exemplu 5 replantări de membru superior! Aceste intervenții nu sînt nici măcar la îndemîna tuturor medicilor primari”. **Anca B.:** „Unele secții sînt luate cu asalt de noi, rezidenții, cînd știm că se află acolo un șef de clinică bun. Dar el e unul, iar noi cite 20-30, cum să ne facă față!”. **Marcela și Sorin S.:** „Nu are nimeni timp să se ocupe în mod eficient de noi. Ne pun 10 în carnet și ne trimite acasă...”. **Heana Bolangiu,** medic specialist la Spitalul clinic de chirurgie plastică, reconstructivă și arsuri, afirmă cu luciditate și curaj: „Nu sînt mulțumită de felul în care mi-am făcut specializarea. Patologia specialității mele e foarte diversă, încl. formarea noastră pune probleme deosebite. Cei chemați să ne învețe ar trebui să înceapă prin a ne dedica mai mult timp. Din păcate, efortul de a mă forma îmi aparține aproape în întregime, dar nu pot afirma că am atins anvergura profesională suficientă unui medic specialist. Cît de multe colegii mei mai tineri, rezidenți, ei sînt priviți în spital ca niște vizitatori și li se dau tot felul de sarcini paramedicale. Ceea ce li se oferă e puțin, iar ceea ce li se cere e absurd: în stagiul de chirurgie oftalmologică (o lună) trebuie să faci 3 enucleări și 5 reconstrucții de pleoapă, operații dificile, pe care, evident, nu le pot efectua. De aceea, notele pe care le primesc sînt formale, iar beneficiul lor este minim”.

„Tot programul de discipline anexe trebuie revăzută”

Profesorul I. Juvara supune unei critici atente programul de instruire a rezidenților în specialitatea chirurgie generală. Acesta este prost echilibrat, afirmă domnia sa, întrucît acordă prea multă extindere celor 7 specialități chirurgicale conexe (29 de luni) în detrimentul chirurgiei generale (30 de luni), care e baza oricăreia dintre ele. În anul I, rezidențial, venit direct de pe băncile facultății, trebuie să învețe cele mai simple manevre; tot acum e necesar să aprofundeze pregătirea anatomică și să fie bine instruit clinic. „E absurd ca rezidențial, după numai un an de chirurgie generală, să fie obligat să facă față exigențelor unui serviciu de chirurgie vasculară sau de neurochirurgie. Și tot absurd este că prin program i se pretinde efectuarea ca mina întâi a unor operații cu grad mare de dificultate – cerință care rămîne formală, pentru că ni-

meni nu își poate lua răspunderea de a-i încredința bisturiul și bolnavul”, afirmă prof. I. Juvara. Prin urmare, tot programul de discipline anexe trebuie revăzută și bine cîntărit; merită reținute în cadrul lui doar acelea cu care rezidențial se va confrunta mai mult în viitor. De asemenea, rezidențiatul nu trebuie să se bazeze doar pe cursuri magistrale, ci tinerii medici să fie învățați cum să se documenteze singuri într-o problemă dată, apoi să fie verificați și să li se facă exemplificări practice. În toate acestea, rolul șefului de clinică este esențial. Prof. Juvara atrage atenția asupra aglomerației din unele secții, unde activează șefi de clinică buni – la Spitalul Colțea, în clinica prof. I. Bruckner sînt aproximativ 40 de rezidenți! Pentru evitarea unor asemenea situații ar fi necesar să se verifice dacă anumite

ținerea posturilor și a burselor cel mai adesea în același fel, este unul din factorii principali care au dus la impasul școlii românești de medicină și, în ultimă instanță, la degradarea ei. Dar mai sînt și alți factori – spre exemplu, capcana celor 45 de ani în care a căzut toată societatea românească. În acest răstimp, alterarea profundă a criteriilor de selecție și ierarhizare a valorilor a afectat grav și medicina. Pe fondul unei țări naționale, cuprinsă în termenul de „balcanism” (elasticitatea moralei, lipsa tradițională de rigoare), comunismul nu a venit decît să potențeze alte criterii, extraprofesionale, de promovare. Desigur, admite dr. F. Costandache, în România se poate vorbi despre o școală tradițională de medicină, cu amendamentul că ea a fost folosită ca un slogan festiv și demagogic, spre a masca scăderea progresivă a perfor-

li adresez doctorului F. Costandache o ultimă întrebare: pensionarea marilor profesori medici sau dispariția lor dintre noi a creat un vid de valoare? „Mai degrabă decît un vid de valoare aș afirma că e vorba despre un vid de prestigiu, care poate fi traversat cu atît mai repede cu cît vor fi puse în poziție de autoritate valorile care au apărut între timp – sînt medici care se întorc în țară după specializări îndelungate și serioase în străinătate. Dacă li se va permite încadrarea în sistemul nostru medical fără prejudecăți și în numele unei valori dobîndite, acesta va fi un mare beneficiu pentru medicina românească. În caz contrar, ei, precum și mulți alții, ne vor părăsi – de altminteri, aproximativ 50% dintre medicii tineri valoroși (specialiști, cu precădere) pleacă din România. Să nu mirăm: pe lângă salariul umililor, în medicină, ca să devii o personalitate, trebuie să fii ajutat să îți construiești dimensiunea.”

Impasul școlii românești de medicină

În dorința de a se alinia la practica internațională de formare a medicilor specialiști, Ministerul învățămîntului în colaborare cu Ministerul Sănătății au desființat stagiul de secundariat de 3 ani și au decis înființarea rezidențiatului, cu o durată de 5 ani. Tocmai această formă importantă de învățămînt postuniversitar prezintă însă lacune majore; de la acest nivel începe să fie evident, pentru cei de bună-credință, distanța la care se situează școala românească de medicină în raport cu performanțele medicinii din țările dezvoltate. Afirmatia „medicii români sînt buni” este de fapt expresia unui complex de inferioritate: slogan festiv, moștenit din epoca Dej-Ceașescu și menit să ascundă, cu puține excepții, decalajul și insuficiențele reale. Rezidenții afirmă că pregătirea lor este mai mult formală; specialiștii licenți sînt nemulțumiți de propriile performanțe; îndrumătorii de valoare se simt prizonierii contextului socio-economic. Lipsa de tehnologie nu mai poate fi astăzi suplinită cu plusul de informație clinică.

secții, care nu țin de învățămînt, nu sînt potrivite formării de specialiști. Pundînd în discuție valoarea corpului didactic însărcinat cu formarea generațiilor de medici, prof. I. Juvara se întreabă: „Oare promovările care s-au făcut se justifică în totalitate? Problema unei tehnologii moderne începe abia de aici înainte”. În încheiere, declară: „Consider că dr. Mihnea Ionescu și dr. Irinel Popescu continuă cu onoare școala chirurgicală înghesbată, în poșta unor mari dificultăți, de profesorul Dan Sellaec; și eu am urmași buni”.

Insuficiențele corpului didactic; vinzarea examenelor; capcana celor 45 de ani

Îl întreb pe dr. Florin Costandache, medic primar ATI, șef de secție la Spitalul Universitar București, căror criterii trebuie să corespundă un medic implicat în formarea generațiilor viitoare de specialiști. „Prima și cea mai importantă cerință, afirmă dr. F. Costandache, este autoconștienta. Numai aceasta li va da posibilitatea să își aprecieze obiectiv propriul nivel profesional, dar mai ales să își conștientizeze limitele. Se impune deci crearea unui corp didactic exigent, în coruptibil și validat profesional la nivel mondial. Cel existent este foarte inegal în acest moment – sînt puțini cei care îndeplinesc și criteriile profesionale și pe cele etice”. Problema rămîne, subliniază dr. Costandache, rămîne cea a corectitudinii în aprecierea valorii, la toate nivelele formării medicale. Cumpărarea examenelor cu milioane de lei sau sute de dolari, ob-

manțelor acestei școli. În plus, opțiunile multor tineri pentru meseria de medic nu au fost dictate de vocație, ci de alte considerente – avantaje economice, statut social etc., încl. medicina românească a fost poluată de oameni fără înclinație și interes real. Alterarea procesului de formare a unor medici valoroși a rezultat și din întîrzierea nejustificată – prin introducerea unor stagii inefficiente – a momentului cînd viitorul specialist venea în contact cu obiectul specialității lui. Un factor esențial, de care școala noastră de medicină nu a ținut seamă, ar fi fost acordarea justificată dar rapidă a încrederii.

O parte din acești factori, subliniază dr. F. Costandache, se explică prin lipsa îndelungată de contact cu medicina țării dezvoltate, carentă materializată, în primul rînd, prin lipsa dotărilor și a criteriilor de informație și exigență medicale. Abia acum ne confruntăm cu standardul dureros de înalt al medicinii vest-europene și americane. „Să plecăm de la ideea că majoritatea acestor stări de lucruri nu s-a schimbat esențial după 1989 – în fapt, ele se perpetuează”, declară fără să ezite dr. Costandache.

Au apărut însă și elemente pozitive: creșterea oportunităților de carieră va determina în mai mare măsură accesul la învățămîntul medical al celor cu reală vocație. Sînt, apoi, contactele tot mai frecvente cu medicina țării dezvoltate – acestea ne dau dimensiunea reală a nivelului nostru mediu de performanțe medicale. Mai trebuie menționat accesul la informație – deși oneros din punct de vedere financiar (o carte de specialitate costă între 150.000 și 350.000 lei), este măcar posibil.

Mai sînt românii medici buni?

Conferențiar dr. Mircea Cînteză, secretar al Societății Române de Cardiologie, rezumă astfel situația: „Învățămîntul medical nu merge bine în contextul general; dacă totuși școala de medicină funcționează – mai ales la nivelul formării de medici generaliști – în schimb medicina în sine nu funcționează în România”. În continuare, M. Cînteză se referă la sloganul „medicii români sînt buni”: cînd această afirmație se susținea, era suficient ca un medic de vîrf să corespundă cerințelor vizînd munca, talentul și organizarea. Astăzi însă este imperativ necesar ca un adevărat șef de școală să aibă și alte calități pe lângă acelea de bun profesor și practician: trebuie să fie un spirit creativ, un excelent manager și un om moral. Creativitatea, comentează M. Cînteză, e calitatea cea mai rară; în România, ea nu este apreciată, iar cînd se manifestă stîrnete invidie și produce disconfort. A fi om moral înseamnă să înțelegi că, într-o țară săracă din punct de vedere al unei elite intelectuale organizate, datorita majorității a unui îndrumător este să formeze un grup care să îl urmeze; această reușită e mult mai importantă decît realizarea personală, egoistă. Spre deosebire de țările dezvoltate, în România medicina a evoluat însă raportată la personalități distincte (puține) și nu în masă; de aceea, dacă diferența dintre virfurile valorice ale medicinii românești și cele occidentale nu este întodeauna semnificativă, între ultimele și marea masă a medicilor români este uriașă! Multe personalități remarcabile nu au creat școală. Comunismul nu e decît în parte vinovat de această situație – în cei 45 de ani, profesorii care au vrut să formeze discipoli au putut selecta și valori autentice pe lângă mediocritățile impuse.

Controversele actuale – dacă e bine ca învățămîntul să se facă modular (în clinici specializate pe un anumit organ), după modelul occidental, sau, ca pînă acum, în secțiile de medicină internă – ridică iarăși o falsă problemă. La noi, secții specializate pe organ sînt puține, din lipsă de dotare.

Profesorul Dan Sellaec refuză dialogul: „Tot ce am spus pînă acum a fost inutil!”, declară domnia sa și caracterizează actualul învățămînt medical de specialitate cu două cuvinte, extrem de dure.

Anchetă realizată de
DIANA TURCONI

Un loc de muncă pentru tineri

Sfârșitul anului universitar a readus în atenție problema integrării în muncă a absolvenților și a șomajului foarte ridicat în rândul tinerilor. În perioada 27-29 iunie au avut loc concomitent două manifestări ce au încercat, fiecare în felul ei, să aducă soluții acestor probleme: târgul de job-uri, organizat de Fundația APC (Absolvenți Plasați prin Consultanță), și seminarul „Politici specifice pentru angajarea tinerilor”, inițiativă a Centrului de formare și studii în domeniul muncii. Tot o preocupare în domeniu este și recentul studiu „Tineretul român între tradiții socio-culturale și noile nevoi sociale”, realizat de Centrul de studii și cercetări pentru problemele tineretului la cererea Ministerului Tineretului și Sportului. Indiferent de modul de abordare, datele esențiale ale problemei nu sînt îmbucurătoare: 800.000 de șomeri sub vârsta de 30 de ani, 65% din numărul total al șomerilor sînt tineri, 1 tânăr din 4 este șomer, rata șomajului la tineri e de două ori mai mare decît în rândurile adulților.

Problema prioritară pentru tineri este astăzi găsirea unui loc de muncă, spune d-na Aurora Stupcanu, cercetător la Centrul de studii și cercetări pentru tineret, comentînd studiul menționat. Mai mult de jumătate (53%) din tineri declară că au avut dificultăți în găsirea unui loc de muncă. 90% din ei cred că dificultățile sînt generate de oferta redusă de locuri de muncă, 62% de pregătirea lor ce nu răspunde cerințelor pieței și 50% de nivelul scăzut de pregătire. Cele mai mari probleme le au tinerii cu pregătire medie, pentru care locurile de muncă disponibile sînt puține și, adesea, ocupate de tineri cu studii superioare.

Tinerii au fost întrebați cine cred că este responsabil de integrarea lor profesională. Răspunsurile arată astfel: 47% - Ministerul Muncii și Protecției Sociale; 19% - Ministerul Învățămîntului; 10% - Parlamentul; 10% - Președinția; 7% - Ministerul Tineretului și Sportului; 7% - Consiliile locale.

Recalificare și reprofilare

53% din tineri (procentul corespunde celor ce au avut greutăți în a-și găsi de lucru) s-au declarat preocupați de recalificarea profesională. Pondere cu atât mai semnificativă dacă ne gîndim că aproximativ un sfert din cei chestionați sînt elevi, aflați, deocamdată, în afara presiunii de a găsi de lucru. Au făcut demersuri în vederea recalificării mult mai puțini, în jur de 30%. Ceilalți, fie nu s-au hotărît în ce domeniu să se recalifice, fie s-au izbit de birocrăția Oficiilor de muncă. 70% dintre tineri au o părere proastă despre acestea, acuzînd formalismul, lipsa de solicititudine și dezinteresul funcționarilor. Ei nu consideră utile cursurile de calificare și perfecționare organizate de Oficiile de muncă, care nu cunosc raportul real cerere-ofertă pe piața forței de muncă, ca urmare nu-i pot orienta eficient.

Întoarcerea în agricultură

65% din tinerii intervievați apreciază că agricultura poate să absoarbă, cel puțin pe termen scurt, excedentul de forță de muncă. 35% au spus chiar că sînt gata să se califice într-o meserie agricolă, pentru a evita șomajul.

Pe de altă parte, ierarhia preferințelor arată următoarea ordine: comerț (15%), industrie (14%), proiectare-cercetare (11%), armată/poliție (10%), servicii (10%), învățămînt (9%), administrație/politică (9%), sănătate (8%), asistență socială (6%), sport (5%), agricultură (3%). Situația comerțului pe primul loc se explică prin șansa mai mare de a găsi de lucru în acest domeniu și câștigurile mai mari. Pondere mare a sectorului de cercetare-proiectare ar corespunde, după autorii studiului, nevoii de afirmare profesională. O discrepanță mare este în-

tre numărul (de 10 ori mai mare) al opțiunilor pentru armată/poliție și administrație/politică și ponderea celor ce lucrează în aceste domenii. Cauzele sînt multiple: salarii mari, poziție socială bună, șomaj redus sau absent. Agricultură rămîne la urmă, ca ultimă soluție pentru evitarea șomajului.

Eficiența școlii

La întrebarea: „Cunoștințele și deprinderile dobîndite în școală vă sînt suficiente pentru ocuparea unui loc de muncă?”, 48% au răspuns „nu”. Este grav faptul că aproape jumătate din tineri sînt nemulțumiți de actualul sistem de învățămînt. Nemulțumirea vine din decalajul enorm între ce se învață în școală și ce e nevoie pentru angajare. La târgurile de job-uri, majoritatea agenților economici cer cunoașterea unei sau a două limbi străine, a lucrului cu calculatorul, carnet de conducere, ingeniozitate, crea-

mentale - Ministerul Tineretului, Infotîn (Centrul de informare și documentare pentru tineret), Direcția de muncă și protecție socială, altele de către organizații neguvernamentale - Fundația APC. Tîrgurile pun în contact absolvenții de licee și facultăți cu agenții economici, în vederea angajării. Rareori însă aceste contacte se soldază cu angajări definitive. De obicei, firmele întocmesc liste de preferințe, urmate de angajări de probă. Cîți din tineri obțin în cele din urmă contracte de muncă permanente, e dificil de estimat. Beneficiarul cert al tîrgurilor este, pentru tineri, cunoașterea pieței muncii și evaluarea capacităților proprii în raport cu aceasta. Utilă, de asemenea, este pregătirea preliminară în vederea contactului cu agenții economici. Atît Infotîn, cît și APC asigură tinerilor consultanță gratuită privind modul de realizare a unui curriculum vitae, a scrisorilor de adresare către directorii de firme, prezentarea la un interviu în vederea angajării, orientarea profesională etc.

Analizarea eficienței tîrgurilor de job-uri a evidențiat situații neașteptate. Astfel, la tîrgul organizat în mai 1995 de Ministerul Tineretului și Infotîn, în multe domenii oferta de locuri de muncă a fost semnificativ mai mare decît cererea. Pentru 165 de posturi de economiști s-au prezentat doar 47 de solicitanți, iar pentru 1.206 locuri pentru muncitori doar 147 solicitanți. Meseriile de lăcătuș, șofer, strungar, țesător etc. nu își găseau solicitanți. Chiar posturile la Fabrica de calculatoare nu mai tentează. O posibilă explicație a acestui fapt o oferă un tânăr participant la tîrg: „Sistemul de valori s-a schimbat; azi nu mai contează prestigiul profesional, ci să câștigi cît mai mulți bani”. Firmele private, deși mai puține decît cele de stat, au oferit două treimi din locurile de muncă.

Tinerii au spus că pentru ei nu este important dacă vor lucra în sectorul de stat sau în cel privat, cu condiția să fie angajați cu forme legale - în spe-

În Franța, șomajul masiv al tinerilor este o problemă a ultimului deceniu. Încă din 1982, cînd șomajul tinerilor era redus, a fost pus în practică un program amplu de calificare, pornind de la constatarea că tinerii nu găseau de lucru din cauza slabei calificări dobîndite în școală. Au fost create așa-numitele misiuni locale, centre care primesc tinerii, îi califică și îi ajută să se angajeze. Funcția lor a fost definită ca însoțire socială. Operatorul misiunii, împreună cu tînrul, încearcă să evalueze problema reală de formare a acestuia. El stabilește diferența între nivelul profesional al tînrului și nivelul pe care ar trebui să-l atingă pentru a avea șanse de angajare. O dată pus diagnosticul, urmează departajarea:

- Tinerii suficient de calificați sînt orientați către profesiile unde au cele mai mari șanse. Există ateliere care îi pregătesc în vederea angajării: simulează interviuri de angajare, le oferă informații despre întreprinderile care ar putea oferi locuri de muncă etc.

- Pentru cei care nu reușesc să se angajeze cu ajutorul atelierelor s-au creat întreprinderi de inserție (astfel de întreprinderi funcționează și în România, dar au o capacitate redusă). Ele au rolul de a permite tînrului să intre în condiții de lucru, pas intermediar în vederea unei angajări efective în viitor. Sistemul întreprinderilor de inserție face parte din ceea ce se numește în Franța economie socială; costul social suplimentar, datorat pierderilor de productivitate din cauza lucrului cu tinerii, este acoperit de stat.

- Tinerilor fără o calificare corespunzătoare li se asigură cursuri de formare, adaptate nevoilor fiecăruia, pe durata cărora sînt plătiți. După aceea intră în întreprinderile de inserție sau în gria atelierelor pentru căutarea de locuri de muncă.

Finanțarea misiunilor locale se face din două surse: 50% de la stat și 50% de la colectivitățile locale. Rolul celor din urmă este deosebit de important și în continuă creștere, pentru că ele sînt cele mai aproape de realități și pot găsi soluții adecvate.

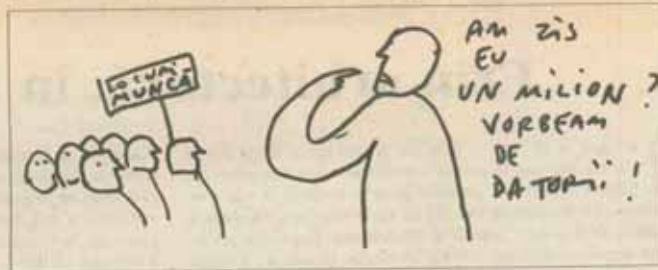
Un alt sprijin acordat tinerilor de către stat în vederea angajării durabile este la nivelul întreprinderilor. Astfel, statul plătește întreprinderii 30-75% din salariul minim (procent variabil în funcție de vîrsta tînrului și de durata contractului) pentru fiecare tînr angajat. Întreprinderea este, de asemenea, scutită de impozite pe o durată negociabilă. Cînd însă scutirea încetează, există riscul (acest lucru se întîmplă frecvent în România) ca tînrul să fie dat afară și să fie angajat un altul.

În loc de concluzii

Participanții la acest seminar au fost, în cea mai mare parte, reprezentanți ai Ministerului Muncii, Ministerului Tineretului, Direcțiilor de muncă și protecție socială, Centrului de calificare șomeri, reprezentanți ai Institutului de științe ale educației, ai organizațiilor sindicale etc. Cu alte cuvinte, reprezentanți ai instituțiilor ce ar trebui să coopereze la realizarea unui program global de sprijinire a integrării profesionale și sociale a tinerilor. Exemplul francez prezentat ar putea sluji de model, fără pretenția de a putea fi urmat întocmai. Din păcate, cei prezenți păreau pentru prima oară în contact unii cu alții, arătînd prin aceasta că instituțiile pe care le reprezentau nu-și pun, deocamdată, problema elaborării în comun a unor soluții.

OANA ARMEANU

Centrul de formare și studii în domeniul muncii a luat naștere în iulie 1993, printr-o convenție încheiată între Ministerul Muncii și Protecției Sociale din România și Ministerul Muncii, Forței de Muncă și Formării Profesionale din Franța.

șomajului, dinamism, flexibilitate, comunicativitate. În loc de acestea, proaspătul absolvent de liceu sau facultate este, adesea, istovit de prea multe cunoștințe inutile, acumulate cu grămada, de hei-rupul examenelor obligatorii, și dornic să se retragă într-un loc de muncă confortabil și bine plătit.

Tîrgurile au arătat că mulți dintre tineri nu știu cum să scrie un curriculum vitae și cum să se prezinte la un interviu în vederea angajării. Lucruri care, în viziunea Ministerului Învățămîntului, cad în sarcina oricui altcuiva, numai în a sa nu. De altfel, interesul acestui ministru față de tîrgurile de job-uri este inexistent, nici un reprezentant al său nu a fost vreodată prezent la o astfel de manifestare, necum să se implice în organizarea sau finanțarea ei. Un agent economic participant la un astfel de tîrg spunea: „Ministerul Învățămîntului se poartă față de absolvenți ca un producător de cuie care își pune marfa în vînzare fără să se intereseze vreodată dacă cineva cumpără cuiele lui”.

Tîrgurile de job-uri

Au avut loc tîrguri de job-uri în București și în cîteva orașe mari, unele organizate de structuri guvernamentale - Ministerul Tineretului, Infotîn (Centrul de informare și documentare pentru tineret), Direcția de muncă și protecție socială, altele de către organizații neguvernamentale - Fundația APC. Tîrgurile pun în contact absolvenții de licee și facultăți cu agenții economici, în vederea angajării. Rareori însă aceste contacte se soldază cu angajări definitive. De obicei, firmele întocmesc liste de preferințe, urmate de angajări de probă. Cîți din tineri obțin în cele din urmă contracte de muncă permanente, e dificil de estimat. Beneficiarul cert al tîrgurilor este, pentru tineri, cunoașterea pieței muncii și evaluarea capacităților proprii în raport cu aceasta. Utilă, de asemenea, este pregătirea preliminară în vederea contactului cu agenții economici. Atît Infotîn, cît și APC asigură tinerilor consultanță gratuită privind modul de realizare a unui curriculum vitae, a scrisorilor de adresare către directorii de firme, prezentarea la un interviu în vederea angajării, orientarea profesională etc.

Analizarea eficienței tîrgurilor de job-uri a evidențiat situații neașteptate. Astfel, la tîrgul organizat în mai 1995 de Ministerul Tineretului și Infotîn, în multe domenii oferta de locuri de muncă a fost semnificativ mai mare decît cererea. Pentru 165 de posturi de economiști s-au prezentat doar 47 de solicitanți, iar pentru 1.206 locuri pentru muncitori doar 147 solicitanți. Meseriile de lăcătuș, șofer, strungar, țesător etc. nu își găseau solicitanți. Chiar posturile la Fabrica de calculatoare nu mai tentează. O posibilă explicație a acestui fapt o oferă un tânăr participant la tîrg: „Sistemul de valori s-a schimbat; azi nu mai contează prestigiul profesional, ci să câștigi cît mai mulți bani”. Firmele private, deși mai puține decît cele de stat, au oferit două treimi din locurile de muncă.

Tinerii au spus că pentru ei nu este important dacă vor lucra în sectorul de stat sau în cel privat, cu condiția să fie angajați cu forme legale - în spe-

cial carte de muncă, și nu contract civil. Tîrgul a arătat că șansele cele mai mici de angajare le au absolvenții de învățămînt superior - profil tehnic și absolvenții de liceu - profil teoretic.

La recentul tîrg organizat de Fundația APC în incinta Politehnicii au participat cca 3.500 de studenți și 35 de firme, care au oferit aproximativ 230 de posturi. Rezultatele preliminare ale sondajului efectuat cu această ocazie au arătat interesul pe care-l suscită asemenea întîlniri atît pentru absolvenți, cît și pentru firme. Și unii, și ceilalți sînt scutiți de alergătură și căutări. Agenții economici recunosc că este mult mai comod să vii la un astfel de tîrg și să alegi ce e mai bun decît să formezi un om, mai ales că firmele nu sînt dispuse să plătească cursuri de formare.

Cum procedează alte țări?

În cadrul seminarului organizat de Centrul de formare și studii în domeniul muncii, intitulat „Politici specifice pentru angajarea tinerilor”, specialiștii francezi în domeniul muncii au prezentat soluțiile adoptate de Guvernul francez pentru inserția socială a tinerilor.

Scrisă în 1983, la lectura din 1995 Master Class (Maeștrii, în traducerea lui Marian Popescu) se relevă ca o extraordinară mărturie despre un fenomen aparent specific doar societăților totalitare de dincoace de Cortina de Fier, dar, de fapt, având valabilitate mondială. Locul acțiunii este Uniunea Sovietică a anilor '40, în plină campanie de „asnanare”, deopotrivă, a industriei și culturii. Maeștrii reformei” sînt Iosif Vissarionovici Stalin și acolitul său Andrei Aleksandrovici Jdanov, care-și exercită prerogativele asupra a doi veritabili maeștri ai muzicii ruse și universale, Serghei Prokofiev și Dimitri Șostakovici.

la un soi de criză de isterie, urcat cu picioarele pe pian.

Montarea întreagă este centrată, de altfel, pe o scenă colaterală, în succesiunea demonstrativă, și anume cea a compunerii la comandă a unei însușeitoare muzici pentru un eroic poem. Tablou de coloratură, care în text se încheie cu fabuloasa desprindere de contingent, frîzind aberația totală, iar în spectacol e diluat printr-o patomimă estradistică ce nu mai permite coagularea climatului de nebunească euforie, cauzată la unii de beția alcoolică, la ceilalți de beția friică.

Jdanov (Petre Nicolae) – personalitate contrariantă, radicalist convins ce și-a renegat categoric apartenența

Victime și călăi de David Pownall la Teatrul Național din București

Concepută în termenii realității ai unei docu-drame care evocă o ipotetică întâlnire „de lucru” între cei patru bărbați, piesa demontează spectaculos mecanismul complicat al „indoctrinării”, al „inregimentării”, etalînd etapă cu etapă tactica intimidării, a timorării, a umilirii și strategia tute-lării, a implicării, a subjugării. Divorțul ireconciliabil dintre mentalitatea normală a bunului-simț și mentalitatea irațională a paranoiei dictatoriale, proferînd un surrogat de ideologie, cunoaște clipe de mare încordare, dar și de destindere, alternează tensiunea maximă cu hazul gregar și fantezia fabulatorie, culminînd cu un cutremurător moment al sincerității absolute. Generalissimul recunoaște eșecul „marei experiment” comunist și, convins în continuare de menirea sa mesianică pe pămîntul sovietelor, pretinde sprijinul artiștilor întru mobilizarea maselor pe trei sferturi distrușe: „Dați sens corvoadei lor!”.

de clasă, dar are velleități de renașcentist – nu e la rampă decît o caricatură neizbutită a terifiantului personaj. Așa cum tot o caricatură neinspirată este și Stalin (Ion Chelaru), dintru început simplă mască de bufon, cu mișcări dezarticulate și izbucniri necontrolate, în contradicție cu partitura riguroasă care reconstituie exact statura impozantă a acestui Gigis Han de secol XX, jignit că are poreclit doar „Micul Hitler”.

Tratînd această piesă ca pe o comedie oarecare, și nu ca pe tragica farsă cu repercusiuni și în prezent, se discreditează însăși ideea de jertfă perpetuă la care obligă autoritatea discreționară.

IRINA COROIU

Alegîndu-și un titlu „demascator” – Victime și călăi –, montarea bucureșteană semnată de Dinu Cernescu văduvește din start reprezentarea de acel coeficient de relativitate incitantă pe care-l implica originalul, cu sensuri multiple, urmînd a se devalsa treptat. Uzîndu-se de indemnul marxist „să ne despărțim de trecut rînd”, s-au modificat, cu sau fără voie, ambianța și nuanțe, relații și situații, caractere și reacții. Unicul loc de joc trebuia să reprezinte printr-o secțiune „o sală de recepții bogat decorată în vechiul Kremlin și un spăldor cu toaletă” – grandoare și nimicnicie omenescă laolaltă. Improprrie, scena semicirculară a Sălii Amfiteatru (decorul – Vasile Rotaru) condamnă trama la minimalizare integrală, sugestie imprimată și interpretării actoricești. Mai tînărul Șostakovici (Mihai Niculescu) e un ins banal, insipid și temător, cu gîra spinării flexibilă, iar scena zguduitoare în care personajul se autoîncurajează („Numai să supraviețuiesc, Doamne, să supraviețuiesc!”) trece aproape neobservată. Prokofiev (George Oancea) apare înfățișat unilateral, așa cum insinuează autoritățile că ar fi: demolat de boală și de traiul mic-burghiez. Cînd, de fapt, spiritul său e mai viu ca oricînd, cu toată suferința fizică și morală, amendînd cu fină ironie familiarismul și grobianismul interlocutorilor. O dimensiune neglijată în spectacol, unde, din contră, el e cel obligat

În zilele de 30 iunie–1 iulie a.c., a avut loc la World Trade Center cel mai important eveniment din domeniul arhitecturii care s-a petrecut pînă în prezent la noi: conferința internațională *Discolo de zid: arhitectură, ideologie și cultură în Europa Centrală și Răsăriteană*. Organizatori au fost Uniunea Arhitecților din România, Școala de Arhitectură a Universității din Nottingham și Institutul de Arhitectură „Ion Mincu”, sprijinite de Fundația Soros pentru o Societate Deschisă, Fundația Culturală Română, World Trade Center – București și British Council.

În lista invitaților străini am regăsit nume celebre ale culturii și ale arhitecturii mondiale contemporane, cum ar fi de exemplu Daniel Libeskind, Andrew Benjamin sau Neil Leach. Lucrările simpozionului au realizat o abordare multiculturală, iar chestiunile puse în discuție au fost diverse: raportul dintre arhitectură și politică; schimbările survenite în spațiul cultural al Europei de Est în urma trecerii la o altă formă de organizare politică; dialogul cultural dintre filozofie și arhitectură; problema reîntegrării structurilor urbane ideologizate; politicile culturale din fostele țări comuniste; relansarea dialogului cultural dintre Est și Vest etc.

Iată titlurile citorva comunicări: Heidegger și orașul (Fredric Jameson); Heidegger și denazificarea (Andrew Benjamin); Autocronismul românesc: cultură, ideologie și spațiu simbolic (Sorin Antohi); Paradigmele urbane ale Bucureștilor (Greg Lynn); Violenta verbală și distrucția identității (Renata Saleci); Proiecte recente și problema Berlinului (Daniel Libeskind); Violenta arhitecturală (Neil Leach); Statul ca operă de artă: instrumentele unui critic postmodern în înțelegerea realismului socialist (Augustin Ioan) ș.a.

Lucrările prezentate în cadrul simpozionului vor fi publicate la Londra într-un volum editat de Academy Editions, iar la București într-un număr special al revistei *Arhitectura*.

O altă manifestare, aflată în continuarea celei de la World Trade Center (3–4 iulie 1995), a fost Conferința Tempus

Istoria religiilor și gîndirea tradițională

În perioada 26–27 iunie, la Accademia di Romania din Roma, a avut loc un important coloviu internațional cu tema „Istoria religiilor și gîndirea tradițională”. Profesori și cercetători din Italia, Franța și România au pus în evidență – prin comunicările lor – unele dintre contribuțiile românești și străine la această temă: Giulia Piccaluga (Roma), „Prezentarea volumului de corespondență dintre Mircea Eliade și Raffaele Pettazzoni, redactat de N. Spineto la Ed. du Cerf, Paris, 1994”; Natale Spineto (Roma), „Arhetipul în gîndirea lui M. Eliade”; Enrico Montanari (Roma), „M. Eliade și R. Guénon”; Fausto Taperi (Vicenza), „Religia versus principiul libertății”; G. De Turris (Roma), „Mircea Eliade și Julius Evola”; Claudio Mutti (Parma), „O traducere inedită din Vasile Lovinescu”; Paul Barbăneagră (Paris), „M. Eliade și redescoperirea sacralului”; Andrei Oșteanu (București), „Ioan Petru Culianu – un călător în lumea de dincolo”; Roberto Scagno (Padova), „M. Eliade și tradiția creștină”; Marcel Tolcea (Timișoara), „Contribuții la studierea culturii tradiționale”; Nicola Andreano (Roma), „Actualitatea unei științe tradiționale chineze”; Mircea Birtz (Roma), „Elemente tradiționale în tehnicile creștine de realizare spirituală”; Cicerone Poghire (Paris), „De la Vedanta la folclorul ritual românesc”; Zoe Dumitrescu-Bușulenga (Roma), „Ortodoxia și gîndirea tradițională”; Mărioara Godeanu (București), „Structura pitagoreică a satului românesc”; Stefano Poen (Roma),

Mircea Eliade

„Kabbala” ș.a. Ultima comunicare a fost urmată de un concert de „Cîntece basidice” (de M. Eisikowitz), interpretate de mezosoprana Elena Cerni. De asemenea, soprana Catherine Loew și pianistul G. Desmeules (ambii din Geneva) au interpretat piese de F. Chopin, M. Ravel, G. Enescu, Rimski-Korsakov ș.a.

Tot în cadrul coloviuului, au fost prezentate filmele „Mircea Eliade” de Paul Barbăneagră și „Simboluri ale culturii tradiționale românești” de Slavomir Popovici și au fost vernisate două expoziții: „Omagiul lui M. Eliade” – picturi pe sticlă de Maria Constantinescu și „Frescele mănăstirilor din nordul Moldovei” – fotografii de Gaby Kocher (expoziție care, de la 5 iulie, este prezentată la sediul ONU de la Geneva). (A. IEREMIA)

Prin arhitectură, în Europa

Standard și diversitate în învățămîntul de arhitectură. Acest seminar s-a ținut la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” și a avut ca organizatori, pe lângă facultatea gazdă, Universitatea din Nottingham, Oficiul Național Tempus, Uniunea Arhitecților din România, cu suportul Centrului European UNESCO pentru Învățămînt Superior și al Fundației Soros pentru o Societate Deschisă.

Conferința este urmarea unor recente programe de schimburi și cooperare Tempus (în cadrul cărora facultatea bucureșteană a beneficiat de numeroase burse pentru profesori și studenți și de cadre didactice din străinătate care au ținut cursurile aici).

Raportul între diversitate și standarde a fost, după cum spune și titlul, obiectivul conferinței, pus în discuție de cele aproape 50 de comunicări prezentate cu această ocazie. Au participat peste 20 de profesori din 10 țări. De notat că acest seminar (ca, de altfel, și cel care a avut loc la World Trade Center) a fost deschis studenților: au fost invitați 100 de studenți din București și aproape 60 de studenți din celelalte trei școli de arhitectură din România (Cluj, Iași și Timișoara).

O veste care nu poate decît să ne bucure este aceea că, în scurt timp, Institutul bucureștean de Arhitectură va primi, se pare, acreditare internațională (din partea Royal Institute of British Architects).

Ca pentru a încununa seria de manifestări din domeniul arhitecturii, la sfîrșitul lunii iulie se va lansa tema concursului de idei București 2000, concurs ce are în vedere rezolvarea problemei urbanistice ridicate de așa-numitul Centru Civic (care trebuie reîntegrat în arhitectura orașului București). Concursul va fi la standarde internaționale și se prevede participarea unor foarte importante personalități ale arhitecturii mondiale.

După cite se anunță, din punctul de vedere al arhitecturii, vom intra destul de repede în Europa.

CEZAR PAUL-BĂDESCU

MONICA LOVINESCU

François Furet și deconstruirea iluziei comuniste*

Cazul Mussolini

Furet stăruie asupra cazului Mussolini, nu numai din pricină că acesta fusese în tinerețe adeptul verzimii blanșite a marxismului, cea mai radicală, nu numai fiindcă el însuși se comparase cu Lenin, dar, fără îndoială, pentru că inițiatorul fascismului italian avusese în epocă mai mulți admiratori decât s-ar presupune azi. Nu doar milioanele de italieni de rând pentru care a reprezentat o mare speranță, dar și avangarda artistică și intelectuală de prim-plan ce-și dăduseră adeziunea: Marinetti, Ungaretti, Gentile și chiar Croce pentru un scurt timp. O dată mai mult, Furet cere contemporanilor săi ca atunci când judecă astfel de atitudini intelectuale să se ferească a pune pe talere diferite „angajamentele intelectuale” de dreapta și de stânga. În această viziune, Malraux, de pildă, e tot atît de vinovat sau nevinovat ca Drieu la Rochelle, dar al doilea a fost nevoit să se sinucidă, în timp ce primul a devenit ministrul lui De Gaulle. Și de ce ne-am mira de Marinetti dacă îl admitem pe Aragon sau îndigna față de Ungaretti dacă recităm mai departe senini din Eluard? Fascismul și bolșevismul sînt sisteme cu dublu nivel, în care, subliniază Furet, coexistă o filosofie a istoriei cu intenții nobile și o practică politică cu mijloace expeditivă. Filosofia istoriei este poezia, mijloacele – proza. Or, constată Furet: „Fascismul și-a pierdut poezia o dată cu al doilea război mondial; bolșevismul, dimpotrivă, o găsit tocmai prin război mijlocul de a-și face uitate proza”.

E de la sine înțeles că Furet nu pledează pentru fascismul italian, sau nu-i scuză metodele; el nu face decât să judece faptele istorice în contextul în care s-au produs, la un tribunal egal pentru toți. Termenul de tribunal nu ni se pare deplasat, cu toate că aparține comentariului nostru, nu și textului lui Furet. Nu numai prin referință la Nürnberg, ci și fiindcă Furet însuși afirmă (referindu-se la teoriile lui Georges Sorel și îngăduindu-ne astfel să măsurăm distanța dintre teorie și practică, dintre intelectuali și istoria reală) că lumea politică de după primul război „nu cultivă violența soreliană, ci pur și simplu gangsterismul politic”.

Cum nouitatea fascismului stă în invenția unei drepte revoluționare, el nu poate fi redus la o contrarevoluție. (De altminteri, lasă să se înțeleagă Furet, pucul ideologic al lui Lenin merită oare mai mult titlul de revoluție?) În orice caz, fascismul revoluționar nu se opune mai mult principiilor burgheze din 1789 decât bolșevismul. Iar Mussolini nu împărțea patologia rasistă a lui Hitler. Interpretarea comunistă a fascismului a mascat și natura fenomenului, și raporturile sale reale cu lumea burgheză. Statul

lui Mussolini nu se va arăta nici o clipă tot atît de totalitar ca regimurile lui Hitler și Stalin, puterea însă nu va fi, în Italia, împărțită cu clasa burgheză. Și, continuându-și paralelismul, Furet adaugă: „Așa cum Lenin a reintrodus revoluția în stînga europeană, Mussolini a implintat-o la dreapta”.

Studiul „Trecutul unei iluzii. Eseu asupra ideii comuniste în secolul XX” a primit în martie 1995 premiul cărții politice a anului. Autorul, François Furet, cunoscut istoric, specialist al perioadei franceze și al Revoluției franceze, prezintă iluzia comunismului sub cele două fețe ale sale: secretă și închisă asupra lui însuși în Est, unde s-a aflat la putere, publică și deschisă în Vest, unde domnea doar în spirite. Originalitatea eseului lui François Furet stă și în recunoașterea culpabilității Apusului (care a predat colonizării sovietice jumătate din continentul european), și în încercarea de a explica fascinația elitelor intelectuale ale acestui secol față de comunism ori fascism. „Magia” fenomenului sovietic în Occident îl transformă din obiect de studiu în subiect de adorație sau ură: pe scurt, el se mitologizează. Un puci la poporul cel mai înepoiat din Europa (revoluția bolșevică din 1917) devine o Biserică pentru intelectuali de stînga de pe toate meridianele. Mari spirite ale epocii au făcut pelerinaje la Moscova: între alții, H.G. Wells și Bernard Shaw, care au și lăudat cu această ocazie Uniunea Sovietică.

În loc să vadă ineditul fenomenului totalitar, comentarii au încercat să reducă comunismul și fascismul la lupta pentru și contra democrației, blocind astfel orice analiză a comunismului prin echivalența lui cu antifascismul. Instrument comod pentru camuflarea realităților sovietice, antifascismul slujește întru irresponsabilizarea comunismului. Furet insistă, de asemenea, asupra denaturării conceptului de „fascism”, folosit astăzi în Occident pentru definirea oricărui regim dictatorial și pentru dezonorarea și scoaterea adversarilor din circuitul ideilor.

Criticînd teoria marxistă, ce-l evocase pe eroul făcător de istorie, Furet afirmă și analizează rolul predominant al personalităților (Lenin, Mussolini, Hitler, Stalin) în dezințuirea totalitarismului.

Hitlerismul și stalinismul – două regimuri orwelliene

Nuanțele în analiza fascismului mussolinian, „prefață” a totalitarismului, dispar, firește, în fața adevăratului cuplu al totalitarismului: nazismul și stalinismul, Hitler și Stalin: „cei doi monștri ai secolului, cele două exemple tip de Stat totalitar”. Referindu-se din nou la Hannah Arendt, care a dat conceptului forța sa operațională, Furet confirmă trăsăturile specifice ale totalitarismului, așa cum pot fi regăsite și în nazism și în comunism: „o societate atomizată, alcătuită din indivizi sistematic lipsiți de drepturi politice, o societate supusă puterii totale” a unui partid ideologic și șefului său, ceea ce nu înseamnă, evident, că cele două regimuri sînt identice, ele au însă în comun esențialul: „distrugerea ordinii civile prin supunerea absolută a indivizilor față de teroarea Partidului-Staț, sub conducerea unui ghid infailibil”.

Hitlerismul și stalinismul sînt singurele două regimuri cu adevărat orwelliene, constată din nou Furet, care, deși analizează preistoria nazismului în Germania, cum a făcut-o și cu cea a comunismului în Rusia, ajunge pe ucel prag de la care analiza rațională se dovedește incapabilă să explice fenomenele de nebunie colectivă. Și scrie: „Hitler și Stalin au urcat atît de sus pe scara Răului, încît misterul lor rezistă repertoriului causal al istoricului”.

„Rudenia și chiar identitatea dintre național-socialism și comunism”

O enigmă reprezintă și insignifianța personajului Hitler dacă ne raportăm la cataclismul provocat de el. E adevărat, a încarnat ideile și temerile a milioane de oameni convingi că au pierdut războiul fiindcă au fost trădați, dar pasiunea naționalistă nu joacă rolul esențial în ideologia sa, așa cum e expusă în Mein Kampf și cum a fost pusă în aplicare, hitlerismul constituind un fenomen aparte și din acest punct de vedere: rareori „o acțiune istorică a fost atît de programată de ideologie”. Și comunismul se bazează în primul rînd pe ideologie,

la dreapta la stînga: agent și al capitalismului, și al bolșevismului. Dar nu-i va fi de-ajuns. Pentru triumful ideii ariene, devine inevitabilă o înfruntare cu evreimea în totalitatea ei – și Hitler se proclamă profetul și instrumentul acestei lupte. Referindu-se la discuția ce opune, în interpretarea genocidului, pe „internaționaliști” – punînd accentul pe „intenția” lui Hitler – „funcționaristilor” – făcînd responsabilă funcționarea birocratică a sistemului –, Furet mărturisește a nu înțelege de ce ar fi incompatibile cele două teze: „E limpede că exterminarea evreilor în Germania nazistă izvorăște, în sensul cronologic, din ura lui Hitler față de evrei, o ură atît de patologică, încît li ține loc de viziune asupra lumii. Constatarea aceasta nu ne împiedică să atribuim un rol în executarea genocidului felului în care se manifestă, în moravurile germane, supunerea la ordinele autorității, sau ceea ce Hannah Arendt numește într-o carte celebră (Eichmann la Ierusalim) „banalitatea răului”.

Falsă controversă, falsă dilemă provenind și din faptul că istoricii în epoca noastră – stăruie Furet – au fost obsedați de „structură” în dauna „evenimentului” și doritori, înainte de toate, de a nega rolul jucat de individualități și de idei în istorie, tendință care, după el, a falsificat o parte din literatura istorică asupra Germaniei, dar mai ales din aceea asupra Rusiei staliniste, domeniu unde „a făcut ravagii”.

Or, fără Stalin (pentru el constituția socialismului implica lichidarea chiaburilor) și fără Hitler (nu concepția organizarea Europei național-socialiste fără exterminarea evreilor), aceste două proiecte ideologice, „nebuștești, inumane, criminale”, n-ar fi putut fi puse în practică. Cei doi dictatori aveau asupra rivalilor o superioritate zdrobitoare: „lipsa oricărui sentiment moral”. Chiar dacă scopurile sînt diferite, metodele de guvernămînt și manipulare sînt aceleași. La fel și teroarea, marile procese în Uniunea Sovietică, Noaptea de Cristal în Germania.

Thomas Mann (Furet citează din Jurnalul său) deslușea, încă din 1933, la lumina procesului lui Dimitrov, „rudenia și chiar identitatea dintre național-socialism și comunism”, iar în anul Pactului germano-sovietic numea nazismul „un bolșevism german”. Sintagma ar putea sluji drept titlu mai multor capitole din lucrarea lui François Furet.

În *Le passé d'une illusion*, François Furet stăruie îndelung asupra modului în care comunismul s-a slujit de antifascism, pe de o parte pentru a camufla realitatea deformată din URSS, pe de alta ca armă tactică. Vom insista și noi, deoarece Furet revine, într-un capitol intitulat *Comunismul și antifascismul*, asupra acestei probleme ce constituie una din notele cele mai originale ale lucrării sale.

Substituirile aparțin redacției

* François Furet, *Le passé d'une illusion, essai sur l'idée communiste au XX-ème siècle* (Robert Lafont/Calmann-Lévy, Paris, 1995). În curs de apariție la Editura Humanitas.

Un american în Bosnia

În dimineața zilei de 8 iunie, Scott O'Grady, căpitan al Forțelor Aeriene ale SUA, se afla, de șase zile, într-o țară străină, singur, înghețat, infometat și hăituit, când a intrat în legătură cu un avion american. La ora 7.30 se afla deja la bordul avionului „Kearsarge”. Soldatul dat dispărut era acum în siguranță printre camarazii lui. Uriașe resurse ale armatei americane – de la sateliți de spionaj pînă la marină – fuseseră mobilizate pentru recuperarea lui O'Grady; și totul a decurs perfect.

La începutul lui iunie, avionul căpitanului O'Grady a fost doborât de o rachetă sol-aer, trimisă de un avion SA-6, aparținând sîrbilor bosniaci. Pilotul altui avion care zbura împreună cu cel al lui O'Grady nu a văzut decât o minge de foc și avionul acestuia intrînd cu repeziune în nori; el nu a putut vedea dacă O'Grady s-a putut catapulta sau nu.

Oricit de miraculos ar părea, O'Grady a reușit să iasă prin carlinga care se dezintegrează și a plutit la o înălțime de 8.000 m deasupra pădurilor Bosniei. După ce a părăsit avionul, a deschis parașuta manual, nemaiastepțind să se deschidă automat. Era după-amiază și vizibilitatea era bună. „Am plutit cu parașuta o bună bucată de vreme. Toți cei de pe pămînt m-au putut vedea”, povestește el. Traectoria parașutei l-a purtat deasupra unei șosele principale și, în timp ce ateriza, o mulțime de sîrbi bosniaci îi urmăreau coborîrea. „Pur și simplu stăteau acolo și mă așteptau”, continuă el povestirea.

Cînd a aterizat pe terenul plin de ierbură, O'Grady nu a pierdut nici un minut. În cîteva secunde, și-a ascuns parașuta și s-a deplasat spre un pîlc de arbuști; acolo și-a băgat fața în noroi și s-a camuflat cu frunze, astfel încît nici un centimetru de piele să nu rămîna vizibil. A terminat la timp; în patru minute, sîrbi împinseseră zona, făcînd eforturi insistente să-l găsească. Uneori treceau la o distanță de numai 1-1,5 m de el. O'Grady se lăsa să fie vădit și încerca să-l caute, trăgînd cu mitralierele în pămînt ca să-l scoată din ascunzătoare. Era primăvară, vegetația era bogată, dar noaptea temperatura încă mai cobora sub zero grade. O'Grady aterizase într-o zonă de pădure densă, folosită în timpul celui de-al doilea război mondial de către partizani. În curînd a rămas chiar și fără apă care făcea parte din echipamentul de urgență, dar a putut să strîngă ceva apă de ploaie în pungă de plastic. S-a hrănit cu frunze, iarbă și furnici; „dar nu am mîncat prea multe furnici, pentru că sînt prea greu de prins”, a adăugat el.

Echipamentul de supraviețuire cu care era prevăzut scaunul de catapultare al avionului F-16 cîntărea 13 kg și conținea o trusă de prim ajutor, cîteva rachete de semnalizare, cîteva

baterii de radio și un pistol de 9 mm. O'Grady avea o „diagramă de evaziune” – o hartă rezistentă la apă, care îi indica modul cum putea supraviețui în nord-estul Bosniei, inclusiv date despre plantele comestibile, cum ar fi păpădia și urzicile. Cel mai important lucru pe care îl avea era un mic aparat de radio, care putea funcționa 7 ore și putea emite un semnal de localizare, prin semnal Morse sau voce.

Eforturile lui O'Grady de a stabili un contact prin radio au fost la început zădărnice de vremea proastă care a ținut avioanele aliaților la distanță timp de mai multe zile.

Între timp, continua să stea cît mai ascuns și să caute locuri propice pentru emisie. În acest timp, avioanele trupelor aliate care se aflau în misiune permanentă au captat semnalul radio. Bănuind că era vorba de pilotul dispărut, avioanele NATO au început să survoleze zona. Sateliții de spionaj CIA au inițiat o supraveghere permanentă a nordului Bosniei, sperînd să-l poată fotografia. Avioanele de recunoaștere ale Forțelor Aeriene și cele de interceptare a semnalelor au început să zboare deasupra locului în care căzuse avionul. Alte avioane, dotate cu detectoare cu infraroșu (care percep căldura corpului omenes), au survolat zona. După ce l-au interceptat și s-au convins că semnalul este al lui O'Grady și nu o cursă întinsă de sîrbi, au pornit acțiunea de salvare. Au fost mobilizate forțe importante: elicoptere, avioane, soldați. În cîteva ore, l-au găsit pe O'Grady și l-au luat la bord; tremura, era deshidratat și ud pînă la piele. Cînd a ajuns în elicopter, a început să plîngă în hohote – atît era de recunoscător că fusese salvat.

„În cea mai mare parte a timpului, am stat cu fața în țărîniș și mă rugam să nu mă vadă sau să mă audă. Eram un biet iepure speriat, care încerca să se ascundă și să supraviețuiască”.

O'Grady și cei care l-au salvat sînt adevărați eroi. Și pentru un singur moment, iluzoriu, operațiunea de salvare a redus frustrările provocate de conflictul din Bosnia – unde succesele bine definite, acțiunile decisive, strălucitoarea manifestare a eroismului militar sînt extrem de rare. În Bosnia, în majoritatea zilelor, nu este decât întineric, brutalitate și moarte.

Traducere și adaptare după revista Time de ADRIANA TUDOR

Săptămîna politică internă Presă din Ungaria

MIHAI POPA

• Săptămîna 19-25 iunie este marcată de agravarea conflictului existent între Partidul Socialist Ungar (PSU) și Opoziție. Într-un interviu pe care primul-ministru Gyula Horn îl acordă lui *Süddeutsche Zeitung*, acesta critică unele partide ale opoziției parlamentare maghiare (Partidul Micilor Proprietari Independenți, Alianța Tinerilor Democrați – FIDESZ și Forumul Democrat Maghiar) pentru că acestea „gîresc și unifică organizații cu caracter extremist, care militază pentru o Ungarie pură din punct de vedere etnic”. În semn de protest pentru aceste declarații ale șefului Executivului, parlamentarii din Opoziție părăsesc sala de ședințe a Parlamentului, proporțiile scandalului intrîndu-l chiar pe redactorul-șef al cotidianului german, căruia Gyula Horn îi cere să publice informația, după care el, primul-ministru, își retrage declarația în cauză. Pentru cei din partidul civic al Alianței Tinerilor Democrați – FIDESZ –, gestul este considerat suficient pentru a închide cazul în cauză. Nu și pentru forțele politice conduse de József Torgyán și Lajos Für, care pretind că primul-ministru să-și ceară scuze în mod public, atîcînd în sala mare a Parlamentului și în fața camerelor de luat vederi ale Televiziunii.

Atacul lui Gyula Horn la adresa forțelor politice ale Opoziției are drept rezultat deprecierea considerabilă a imaginii socialistilor în rîndul societății civile maghiare. În aceste zile, în mai toate stațiile metroului budapestan sînt lipite „bilete de papagal” cu următorul text: „Alegeri anticipate în 1995”.

• Joi 23 iunie, Gyula Horn anunță că „a demarat procesul de demitere a ministrului Comerțului și Industriilor – Pál László”. Trecerea în proprietate privată a energiei maghiare preocupă încă din noiembrie trecut Guvernul de la Budapesta, ministrul Privatizării, Tamás Suchman, precum și cel al Finanțelor, Lajos Bokros, fiind partizanii privatizării totale. Însă László Pál este de părere că statul maghiar trebuie să păstreze 50% din dreptul de proprietate asupra furnizării energiei electrice. „Este de-a dreptul vital ca ficcare energie să fie în mâna statului”, spune el. „Este de-a dreptul vital ca ficcare energie să fie în mâna statului”, spune el. „Este de-a dreptul vital ca ficcare energie să fie în mâna statului”, spune el. „Este de-a dreptul vital ca ficcare energie să fie în mâna statului”, spune el.

• Programul de austeritate al noului ministru al Finanțelor, Lajos Bokros, rămîne pe agenda partidelor din Opoziție, Béla Kádár, fost ministru al Finanțelor în cabinetul Antall, fiind de părere că „sîntem de acord cu necesitatea reechilibrării balanței de plăți, a bugetului de stat, însă nu acceptăm alternativa propusă de coaliție. Programul de stabilizare, proiectul de buget nu pot duce la realizarea scopurilor propuse”.

Titlul *Bal muscat sau politică economică?*, care poate fi citit pe prima pagină a lui *Népszabadság* din 26 iunie, ilustrează cît se poate de bine faptul că această alianță guvernamentală aduce mai mult a trupă de cabaret.

Tot joi 22 iunie, s-a hotărît scumpirea benzinei, cea super ajungînd la 102 forinți. Nu s-a mai ieșit în stradă, ca în toamna anului 1990, însă cei aflați la putere, și aici în Ungaria, nu sînt scutiți de emoții. „Biletele de papagal” din stațiile metroului rămîn la vedere.

Coniliul 22:
MONICA LOVINESCU
VIRGIL IERUNCA
MIHAI ȘORA
GABRIEL ANDREESCU
SORIN ANTOHI
MIHNEA BERNDEI
ANDREI CORNEA
H. R. PATAPIEVICI

Redacția:
Redactor-șef:
GABRIELA
ADAMEȘTEANU
Redactor-șef adjunct:
RODICA PALADE
Șef secție politică:
HORAȚIU PEPINE
Șef secție socială:
OANA ARMEANU

Redactori:
CEZAR
PAUL BĂDESCU,
DIANA TURCONI
Grafician:
DAN PERJOVSCHI
Tehnoredactor:
ALEXANDRU CIRIP
Secretar general
de redacție:
LAURA TOMA

Corectori:
RADU DOBÂNDĂ
Procesare text:
FLORIAN ȚOROPOC
Șef serviciu difuzare:
MERCEA IONESCU
Difuzare:
CONSTANTIN SATALLA
Fotoreporter: IULIAN PUIU

Rubrici permanente:
EMIL HUREZEANU,
N.C. MUNTEANU
(comentariu politic),
ILIE ȘERBĂNESCU
(comentariu economic),
RALUCA
STROIE-BRUMARIU
(Parlament),
MARIAN CHIRIAȘ
(săptămîna politică),
CEZAR BALTAG
(istoria religioasă),
DAN C. MIHĂILESCU
(cronică literară),
ERWIN KESSLER
(cronică plastică).

Correspondenți:
IOAN MUSLEA (Cluj),
DANIEL VIGHI
(Timișoara), DINU MIHAIL
(Chigîni), ION MIRON
DAMIAN (Paris), WILLIAM
TOTOK (Berlin), ADRIAN
NICULESCU (Miano),
MIHAI POPA
(Budapesta).

Tehnoredactare
computerizată: „22”.
Tipărit la FED

Redacția și
administrația:
București,
Calea Victoriei 120.
Tel 311.22.08,
311.17.76; Fax
311.22.08,
e-mail: r22@r22.sfos.ro

Manuscrisele
nepublicate
nu se restituie

ISSN-1220-5761

ECONOMIȘI PÎNĂ LA 33% ABONÎNDU-VĂ DIRECT LA REDACȚIE

ABONAMENTE TRIMESTRIALE CU REDUCERE

11% 5.000 lei cu expediere prin poștă
14% 4.500 lei cu ridicare de la redacție

SPECIAL pentru pensionari, cadre didactice, elevi, studenți, foști deținuți politici și veterani de război:

29% 4.000 lei cu expediere prin poștă
33% 3.500 lei cu ridicare de la redacție

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare, pe adresa: Revista „22”, cont 45103532 BCR Filiala sector 1, Str. Landru nr. 10, București. Adevîrîțele (talon de pensie, adevîrîțe școlare etc.), valabile un an, se expediază pe adresa: Revista „22” Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Difuzare. Abonamentele se pot achita și la sediul redacției.

CITITORII DIN STRĂINĂTATE

se pot abona la revista „22” depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Tiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12: (pentru dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul 4020253231, pentru franci francezi în contul 4020253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.

	1 an	6 luni	3 luni
- Europa occidentală:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
- Europa de Est	40 \$	20 \$	10 \$
- SUA, Japonia, Australia:	100 \$	50 \$	25 \$

Revista „22” anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Abonamentele cu reducere sînt sponsorizate de Asociația EST-LIBERTES